

DESPERTEM CIUTADANS

DOSSIER PEDAGÒGIC PROFESSORAT

Temàtiques ambientals

Cicles educatius

6e de primària
1r ESO

Objectius de desenvolupament sostenible (ODS)

DESPERTEM CIUTADANS

INTRODUCCIÓ

El projecte “Despertem Ciutadans” és una part del projecte “EcoCompetents” desenvolupat a l'àmbit d'Educació Ambiental de l'àrea de Medi Ambient del Consell Comarcal de l'Alt Empordà.

Despertem Ciutadans sorgeix de la filosofia de Francesco Tonucci i parteix de la necessitat de crear una nova ciutadania i un reforçament dels valors ciutadans a les generacions futures. A dia d'avui, es poden observar mancances en el coneixement del funcionament de l'Administració Pública i malauradament el ciutadà la percep com quelcom llunyà. No obstant, a part de la necessitat d'un coneixement més profund, és necessari un conjunt de valors ciutadans, una nova ciutadania que impulsi la participació en la presa de decisions com a mínim a nivell local.

BREU DESCRIPCIÓ

L'objectiu principal és realitzar un projecte que doni veu als nens sobre els procediments de l'administració local, on hauran de fer una proposta per solventar o millorar una de les problemàtiques dels serveis públics del municipi. D'aquesta manera, en paraules de Tonucci (1996), caldrà que l'Administració baixi els seus ulls cap a la mirada dels infants per tal de poder construir un municipi més adequat a les necessitats de la població.

Aquest projecte és impulsat per part de l'àrea de Medi Ambient, per tant es tractarà d'orientar les propostes dels nens cap a un impacte mediambiental positiu. Es tractaran unes àrees de treball concretes:

Gestió de l'aigua: El servei públic de l'aigua, consum, transport, sanejament...

Gestió dels Residus: la generació dels residus, tipus de residus, recollida i transport i tractament.

Biodiversitat i Paisatge: Accions del servei públic en relació a la protecció de la biodiversitat. Espècies en l'espai urbà, gestió d'espècies invasores i gestió de plagues. Protecció dels animals de companyia.

Gestió de l'energia: Consum energètic del municipi, utilització de l'energia renovable, mètodes per a treballar l'eficiència energètica. Les emissions del consum energètic en la mobilitat.

Prèviament a la selecció d'una de les àrees presentades pel CCAE aquesta s'emmarcarà en un treball general que s'exposa en aquest dossier i que anomenem « Ciutadà i participatiu ». Aquest treball consta de dues parts:

1. L'alcalde i representant municipal haurà d'exposar als alumnes coneixements sobre el funcionament i composició del Govern Local, juntament amb els serveis públics a disposició, els canals i mitjans de participació i els recursos municipals a l'abast. Caldrà que l'alcalde presentin les problemàtiques del municipi a nivell mediambiental sobretot respecte a la temàtica escollida, els projectes en marxa i posar a disposició dels alumnes els recursos i espais necessaris.
2. A classe caldrà estudiar el servei públic escollit amb l'ajuda de dossiers pedagògics específics. Un cop feta aquesta feina caldrà concloure'ls amb una proposta d'accions de millora que es presentarà a l'Ajuntament en forma de sessió plenària mitjançant el joc de rols. L'alcalde haurà de contemplar la proposta dels nens i adaptar-la a les capacitats i limitacions de l'Ajuntament per poder presentar la proposta final. En cas que sigui inviable, l'alcalde haurà d'aprovar una moció de compromís per donar prioritat a la cura del Medi Ambient i les propostes relatives que facin els alumnes de l'escola.

D'aquesta manera, es pretén fomentar una consciència i participació ciutadana, sentiment de pertinença i sensibilització amb l'estat de l'entorn més proper. Es busca crear un vincle proper i recíproc entre els nens (l'Escola) i l'Administració i Institucions Públiques (l'Ajuntament).

DESPERTEM CIUTADANS

Es tracta d'un projecte llarg, que pot tenir una durada d'un trimestre o més en funció de com s'incorpori al calendari escolar i pedagògic atès que hi ha moltes activitats a realitzar en cadascuna de les parts del projecte.

RELACIÓ AMB EL CURRÍCULUM

Les activitats proposades han tingut en compte alguns dels competències bàsiques del currículum de cicle superior de primària per tal que puguin ser utilitzats per a l'execució de l'activitat.

Competències bàsiques de Cicle superior 5^è i 6^è:

Àmbit matemàtic

- Traduir un problema a una representació matemàtica i emprar conceptes, eines i estratègies matemàtiques per resoldre'l
- Donar i comprovar la solució d'un problema d'acord amb les preguntes plantejades
- Fer preguntes i generar problemes de caire matemàtic.
- Fer conjectures matemàtiques adients en situacions quotidianes i comprovar-les
- Argumentar les afirmacions i els processos matemàtics realitzats en contextos propers
- Establir relacions entre diferents conceptes, així com entre els diversos significats d'un mateix concepte
- Identificar les matemàtiques implicades en situacions quotidianes i escolars i cercar situacions que es puguin relacionar amb idees matemàtiques concretes
- Expressar idees i processos matemàtics de manera comprensible tot emprant el llenguatge verbal (oral i escrit)
- Usar les diverses representacions dels conceptes i relacions per expressar matemàticament una situació
- Usar les eines tecnològiques amb criteri, de forma ajustada a la situació i interpretar les representacions matemàtiques que ofereixen

Àmbit Coneixement del medi

- Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.
- Interpretar el present a partir de l'anàlisi dels canvis i continuïtats al llarg del temps, per comprendre la societat en què vivim.
- Interpretar l'espai a partir dels elements del territori i de les seves representacions per situar-s'hi i desplaçar-se.
- Analitzar paisatges i ecosistemes tenint en compte els factors socials i naturals que els configuren, per valorar les actuacions que els afecten.
- Valorar problemes socials rellevants interpretant-ne les causes i les conseqüències per plantejar propostes de futur.
- Adoptar hàbits sobre alimentació, activitat física i descans amb coneixements científics, per aconseguir el benestar físic.
- Prendre consciència del propi cos, les emocions, els sentiments propis i aliens, per aconseguir l'equilibri emocional i afavorir la convivència.
- Prendre decisions sobre higiene i salut amb coneixements científics per a la prevenció i el guariment de malalties.
- Utilitzar materials de manera eficient amb coneixements científics i criteris tecnològics per resoldre situacions quotidianes.
- Dissenyar màquines simples i utilitzar aparells de la vida quotidiana de forma segura i eficient.
- Adoptar hàbits sobre l'adquisició i ús de béns i serveis, amb coneixements científics i socials per esdevenir un consumidor responsable.
- Participar en la vida col·lectiva a partir de valors democràtics, per millorar la convivència i per afavorir a un entorn més just i solidari.
- Valorar el sistema democràtic partint del coneixement dels sistemes polítics per esdevenir futurs ciutadans crítics.

DESPERTEM CIUTADANS

Àmbit d'educació en valors

- Actuar amb autonomia en la presa de decisions i assumir la responsabilitat dels propis actes.
- Desenvolupar habilitats per fer front als canvis i a les dificultats i per assolir un benestar personal.
- Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i consolidar el pensament propi.
- Mostrar actituds de respecte actiu envers les persones, les seves idees, opcions i creences i les cultures que les conformen.
- Aplicar el diàleg com a eina d'entesa i participació en les relacions entre les persones.
- Adoptar hàbits d'aprenentatge cooperatiu que promoguin compromís personal i actituds de convivència.
- Analitzar l'entorn amb criteris ètics per cercar solucions alternatives als problemes
- Mostrar actituds de servei i de compromís social, especialment davant de les situacions d'injustícia.

Àmbit digital

- Seleccionar, utilitzar i programar dispositius digitals i les seves funcionalitats d'acord amb les tasques a realitzar.
- Utilitzar les funcions bàsiques de les aplicacions d'edició de textos, tractament de dades numèriques i presentacions multimèdia.
- Utilitzar programes i aplicacions de creació de dibuix i edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment.
- Cercar, contrastar i seleccionar informació digital tot considerant diverses fonts i entorns digitals.
- Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals.
- Organitzar i emprar els propis entorns personals digitals de treball i d'aprenentatge.
- Realitzar comunicacions virtuals interpersonals i publicacions digitals.
- Realitzar activitats en grup utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu.
- Desenvolupar l'ús saludable de la tecnologia.
- Actuar de forma crítica, prudent i responsable en l'ús de les TIC.

OBJECTIUS GENERALS DE L'ACTIVITAT « Ciutadà i participatiu »

Els objectius generals comuns de les unitats didàctiques de Despertem ciutadans són dos: entendre el servei públic de recollida i tractament de residus municipal i valorar el cost d'una incorrecta gestió dels residus.

- Treballar el concepte de ciutadania i responsabilitat social.
- Presentar el funcionament dels ajuntaments i els representants locals com a gestors dels serveis públics locals.
- Treballar de manera estratègica un servei àmbit temàtic ambiental per identificar punts de millores en les quals pot incidir l'ajuntament.
- Incloure la participació ciutadana com un aspecte essencial de la contribució dels ciutadans en el funcionament municipal i social.
- Tenir en compte en el projecte el servei comunitari com una experiència perquè els alumnes experimentin i protagonitzin accions de compromís cívic, aprenguin en l'exercici actiu de la ciutadania, i posin en joc els seus coneixements i capacitats al servei de la comunitat.

DESPERTEM CIUTADANS

CARACTERÍSTIQUES GENERALS DE L'ACTIVITAT PROPOSADA

Com que l'activitat es presenta en el marc del Programa Eco-competents, l'àrea de medi ambient ha de coordinar els grups o persones que formen part del projecte per tal de garantir-ne la coherència. Les activitats es realitzaran a l'escola i a la sala de plens de l'ajuntament per a la seva conclusió. Les funcions de cadascuna de les entitats participants són:

Consell Comarcal

- Coordinador (entre l'Ajuntament i l'escola)
- Creació del Pla de Treball per a l'Ajuntament i per l'Escola
- Encarregat de l'arrencada del projecte
- Encarregat del seguiment del projecte
- Encarregat de "tancament" i avaluació final del projecte
- Donar continuïtat al projecte adaptant-ho a nous projectes (en cas d'haver pogut fomentar una relació recíproca entre l'Ajuntament i l'Escola, gestionar la coordinació dels diferents Consells d'Infants de la comarca)
- Expandir el projecte a la resta de municipis

Ajuntament

- Proporció de serveis municipals
- Institució amb competències mediambientals a utilitzar
- Seguiment del Pla de Treball del CCAE per l'Ajuntament (activitats a realitzar, responsabilitats a assumir, mitjans a proporcionar, compromisos a assolir i calendarització)
- Responsabilitats de l'Alcalde (i del regidor de Medi Ambient si s'escau)
 - Explicació de les problemàtiques mediambientals a nivell municipal
 - Exercici de les competències mediambientals del municipi en concret (LRSAL, 2013. Al Pla de Treball es proposaran activitats on s'especificaran quines competències seran les necessàries.)
 - Posar a disposició dels alumnes l'Ajuntament; els seus espais i recursos
 - Projectes en marxa a nivell municipal de l'àmbit mediambiental
 - Mètodes de Gestió Pública utilitzats i presentació de mètodes alternatius que s'estan contemplant
 - Escoltar i proporcionar eines per entendre les demandes dels nens i adolescents perquè puguin elaborar propostes viables
 - Adequar la proposta dels alumnes a les capacitats, possibilitats i limitacions de l'Ajuntament. Explicar el perquè de la petita modificació i obrir torn de preguntes perquè els alumnes puguin adquirir coneixement de la gestió administrativa.
 - Implementar la proposta dels alumnes per fomentar una relació més propera. Donar *feedback* a l'escola sobre la implementació
- Donar continuïtat al projecte mitjançant l'establiment de canals de participació activa i directa entre els nens i adolescents del municipi
- Deixar la porta oberta a la creació d'un Consell d'Infants que pugui desembocar en darrer lloc en una Ciutat dels Infants

NOBENTEN A CIUTADANS
DESPERTEM CIUTADANS

Escola

- Seguiment del Pla de Treball del CCAE per l'escola (activitats a realitzar, responsabilitats a assumir, mitjans a proporcionar, compromisos a assolir i calendarització)
 - Garantir que es faci un treball interdisciplinari vinculant totes les assignatures del currículum
 - Garantir que les propostes realitzades pels alumnes s'emmarquin dins les competències municipals explicades per l'Alcalde, a més que també s'emmarquin dins les problemàtiques municipals de caràcter mediambiental
- Seguir la calenda
- Tutoritzar la formulació d'una proposta formal la qual serà presentada a l'Ajuntament
- Posar a disposició els recursos i espais necessaris per desenvolupar el projecte
- Donar continuïtat al projecte destinant part de les hores escolars a l'elaboració de noves propostes

CONEXEMENTS PREVIS

Seria interessant que els docents que dinamitzaran el projecte tinguin en compte haver introduït o estudiar prèviament les unitats didàctiques o coneixements teòrics sobre les temàtiques tractades al projecte com coneixements previs en les matèries de medi social, natural, matemàtiques... Sobretot aquells coneixements que es refereixen a l'estructura de l'administració, les civilitzacions i la línia del temps.

OBJECTIUS D'APRENTATGE

Els objectius específics de la proposta són els coneixements adquirits i assolits de:

- El funcionament de l'Ajuntament
- La composició de l'Ajuntament
- Competències (mediambientals) municipals → Capacitat de detecció d'allò que l'Ajuntament pot arreglar i que ells com a ciutadans poden reclamar (actes incívics, problemàtiques, necessitats...).
- Dels mecanismes de participació vigents i els nous canals establerts després del projecte
- Dels projectes (de l'àmbit mediambiental) actuals en marxa a l'Ajuntament i a la regidoria de Medi Ambient
- Implementació de projectes (tràmits administratius) → dificultats, obstacles, càrrecs administratius implicats, pressupost, possibilitats...

El projecte també vol garantir la continuïtat a través de:

- L'establiment de mitjans, canals i mecanismes de comunicació i participació directa entre l'escola i l'Ajuntament
- L'adopció de les propostes desenvolupades a l'escola amb la breu modificació de l'Ajuntament tenint en compte les limitacions i necessitats del municipi

DESPERTEM CIUTADANS

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

FASE I: PRESENTACIÓ

L'objectiu d'aquesta fase és realitzar algunes activitats per a la presentar els conceptes bàsics de competència municipal i ciutadà. En aquest text trobareu una descripció bàsica de l'activitat que es troba desenvolupada als annexes. Totes les activitats proposades requereixen més d'un dia de treball, sobretot en aquelles que els alumnes han de buscar informació.

1. LA COMPETÈNCIA MUNICIPAL

Les competències municipals estan marcades per la llei i són aquells serveis a la població que ha de executar un ajuntament per tal de donar a la població. L'ajuntament ha de garantir que els espais comuns del municipi siguin gestionats per permetre la convivència respectant els drets de les persones. Fa doncs de gestor de molts serveis, que en direm públics, que utilitzem tots els veïns.

Per tal d'acostar-nos cap a quines coses del nostre entorn ha de gestionar l'ajuntament. El mestre començarà el projecte Despertem Ciutadans fent una visita al municipi, la qual es podrà fer de manera vivencial o virtual (per la web o per Google Maps). Al dossier pel professor s'especificaran quins elements són importants que surtin en aquesta visita en tant que es tractarà que siguin elements fruit d'un servei públic ofert per la competència municipal. Caldrà, doncs, que els nens detectin quines coses provenen de l'Ajuntament i quines no per tal de començar a desenvolupar una consciència de les competències municipals, dels serveis públics que es tenen a l'abast i sobretot en quines condicions es troben.

Activitat 1

2. QUÈ ÉS SER CIUTADÀ?

Una vegada s'hagi acabat la visita el mestre haurà d'introduir el teixit social, definit com un grup de persones que s'uneixen per poder satisfer les necessitats humanes superiors o elementals, on es creen llaços que promouen una major integració pel bé de la comunitat i que gràcies a aquesta interacció produeixen i aconsegueixen objectius comuns. Feta aquesta breu introducció és important parlar dels drets i deures que tenen com a ciutadans (i nens) que són; es pot partir de l'exemple que tenen el dret de rebre una educació però tenen el deure d'assistir a l'escola, fer els deures, la responsabilitat d'estudiar, etc. És important remarcar que cada dret va necessàriament aparellat a uns deures i responsabilitats que hem de complir.

D'aquesta manera, s'ha de sensibilitzar als nens amb la idea que per tal de poder exercir un dret es requereixen un seguit de deures i responsabilitats. Han de veure que per poder realitzar qualsevol tipus de millora al seu municipi han d'esdevenir ciutadans per estar al corrent de les possibilitats que es tenen des de l'Ajuntament, a més de ser capaços de fer propostes i crítiques amb fonament. En aquest apartat es treballen competències de l'àmbit d'Educació en Valors del currículum del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, concretament a l'àrea d'"Aprendre a ser ciutadans responsables en un món global", on trobem els següents continguts a assolir que són d'interès pel projecte Despertem Ciutadans:

- Drets i deures individuals i col·lectius recollits en les declaracions universals dels drets humans i dels infants
- Drets i deures individuals i col·lectius recollits en l'Estatut d'autonomia de Catalunya i la Constitució espanyola
- Mecanismes de participació democràtica
- Valoració de la participació com un dret i un deure
- Hàbits cívics en els diversos àmbits relacionals (intergeneracionals, veïnals...)
- Compromís ètic i social
- Actituds i estratègies personals i col·lectives de consum responsable i cura del medi
 - Interpretació crítica de la realitat que ens presenten els mitjans de comunicació, inclòs el llenguatge publicitari i les xarxes socials

DESPERTEM CIUTADANS

- Drets i deures que regulen l'ús dels béns comuns i dels serveis públics i responsabilitat en la seva utilització

Per tal de començar a treballar els hàbits sostenibles es podrà treballar amb la [Guia del ciutadà sostenible](#). Aquesta guia presenta els serveis públics i el paper dels ciutadans per a viure en un entorn sostenible.

D'altra banda, es poden utilitzar els vídeos i cartells de la [Campanya «Enxampats!»](#) per a l'activitat com compartir els vídeos a les xarxes de l'escola o bé anar a enganxar cartells als llocs on s'hagin detectat accions incíviques.

Activitat I

3. CIUTADÀ EN EL TEMPS

Sabent que la **ciutadania** es defineix com a **“la condició que se li reconeix a una persona un seguit de drets polítics i socials que li permeten intervenir en la política”** hem d'indagar en la **definició del ciutadà**. Entenem un ciutadà com aquella persona membre d'una comunitat política. Com que és membre d'una comunitat i aquesta pren forma de ciutadania, ser ciutadà comporta tenir un seguit de drets i un seguit de deures.

L'activitat proposada s'ubica al l'annex i consistirà en crear una mena de màquina del temps que rebrà el nom d'Àgora del Temps. Així doncs, l'aula s'haurà de distribuir de manera que el centre quedi lliure per ubicar-hi l'Àgora del Temps. Allà els alumnes hauran de representar uns personatges històrics que representin l'organització política de l'època històrica corresponent i sobretot el paper del ciutadà, juntament amb la concepció de ciutadania. Es recomana que prèviament a la realització d'aquesta activitat s'hagi treballat la línia del temps i els alumnes hagin adquirit un mínim coneixement sobre les civilitzacions que interpretaran. El professor haurà de fer una introducció sobre el context social, econòmic i polític de la civilització, a més d'una breu introducció sobre les característiques principals dels personatges que estan especificats. L'activitat comprèn un text introductori de cada etapa històrica pel professor i un text amb espais buits que hauran d'emplenar els alumnes mitjançant una recerca a internet. D'aquesta manera també es treballa la competència digital. Les paraules o frases que falten al text per l'alumne estan numerades a la part de “paraules i frases per emplenar (solucionari professor)”. Quan els nens resolguin els espais en blanc del text amb la recerca a internet es proposen dues maneres; o bé la professora presenta als alumnes les frases i paraules de manera desordenada i que amb la recerca emplena els espais en blanc o bé que no els ajudi i facin la recerca per ells mateixos (més recomanable). A l'hora de representar els personatges escollits per l'activitat hauran de disfressar-se amb els atributs més típics i característics tant del personatge com de l'època. Per tal de poder-se disfressar adequadament, també poden fer-ne una recerca a internet.

Seguidament, es treballaran les diferents civilitzacions i el seu concepte de ciutadania i de ciutadà. Es proposa que es treballin les següents civilitzacions i etapes històriques:

- Civilització grega (Edat Antiga)
- Feudalisme (Edat Mitjana)
- Absolutisme (Edat Moderna)
- Democràcia liberal (Edat Contemporània)

Amb aquesta part de l'activitat hauran assolit els següents continguts de l'àrea de “Canvis i continuïtat en el temps” de l'àmbit de Coneixement del Medi del currículum:

- Comprensió del temps cronològic: identificació de la durada, simultaneïtat i successió d'esdeveniments històrics
- Ús de representacions gràfiques per situar fets i etapes de l'evolució històrica
- Valoració de la pròpia història personal i col·lectiva per a la comprensió del passat i del present i la construcció del futur
- Romanització a la península Ibèrica. Fets bàsics de l'edat antiga al territori actual de Catalunya
- Trets bàsics de l'estructura social, política i econòmica de l'edat mitjana a la península Ibèrica en el marc de l'Europa feudal. Naixement i expansió de la Catalunya medieval
- Trets bàsics de l'estructura social, política i econòmica de l'edat moderna a la península Ibèrica. L'època dels descobriments. Catalunya dins la monarquia hispànica

DESPERTEM CIUTADANS

- El món contemporani. Anàlisi dels fets bàsics de la història de Catalunya, Espanya i el món al llarg dels segles XX i XXI per comprendre la societat actual

Un cop assolida aquesta part històrica i haver entès l'evolució del concepte de ciutadania i del paper del ciutadà a la societat, caldrà que ells mateixos defineixin què és ser un ciutadà. Hauran de debatre entre ells mentre el mestre ho modera i condueix el debat cap a una definició ben feta que sigui una identitat per ells i pel projecte que estan començant. Quan es tingui una definició acabada i compartida de tota la classe, es farà un taller de frases amb valors ciutadans.

Activitat 2

4. TALLER DE FRASES AMB VALORS

Aquest taller serà la cloenda de la primera sessió del projecte Despertem Ciutadans. Els nens hauran après a diferenciar què és i què no és competència municipal, identificar alguns dels diferents serveis públics oferts per l'Ajuntament, també hauran après la relació recíproca entre els drets i els deures, a quines institucions se'ls hi reconeixen i perquè i finalment, la necessitat de ser ciutadà, juntament amb el concepte de ciutadania emmarcat en diferents etapes històriques i formes de govern. Després de tota aquesta sessió els nens hauran d'elaborar frases amb valors ciutadans que puguin penjar per l'escola o bé pel municipi. Exemples d'aquestes podrien ser:

- La teva llibertat acaba quan comença la dels altres
- Les diferències ens enriqueixen però el respecte ens uneix
- Junts construïm una societat més justa
- ...

Els nens haurien de plasmar aquestes frases sobre paper o bé a través de noves tecnologies i fer-ne una representació visual de manera lliure. Així doncs, també es treballaria un tercer àmbit del Currículum d'Educació Primària de Cicle Superior; l'Artístic, i concretament els "Continguts d'Educació Visual i Plàstica":

- Construcció i caracterització de personatges, recreació d'espais imaginats, creació d'estructures, maquetes, decorats i exposicions
- Creació de missatges visuals mitjançant materials plàstics (murals, lettering, postals...) i tecnologies de la comunicació (imatge digital, vídeo, fotografia,).
- Reutilització d'objectes i imatges de l'entorn amb la finalitat d'explicar visualment experiències, desitjos i valoracions crítiques

FASE 2: QUÈ SÓN ELS SERVEIS PÚBLICS?

L'objectiu d'aquesta part del projecte és l'inici de l'establiment d'una relació propera entre l'alcalde i els alumnes de l'escola. En relació a tots els coneixements adquirits durant la Fase I del projecte sobre els drets, els deures i la ciutadania, és hora de portar-los a la realitat. Es presentaran els serveis públics que ofereix l'Ajuntament i les competències municipals que han permès portar-los a terme, a més dels projectes que hi ha en marxa i els temes a tractar (dels quals se n'haurà d'escollir un) per poder fer les activitats i darrerament una proposta a l'Ajuntament en forma de ple municipal.

DESPERTEM CIUTADANS

5. VISITA DE L'ALCALDE

1. Com funciona l'ajuntament

L'alcalde farà una visita a l'escola i començarà la seva 'xerrada' sobre la seva pròpia experiència personal. En aquest apartat haurà d'explicar els motius que el van portar a presentar-se a l'alcaldia i els projectes de millora que tenia/té pensats pel municipi. D'aquesta manera, haurà d'explicar quines han estat les seves motivacions per treballar per tots i encoratjar a noves formes de participació política a l'Ajuntament per part dels nens. Podria fer una breu introducció als canals i mecanismes de participació vigents i també els tipus de canals de participació que un Ajuntament pot convocar.

També és necessari que en aquest apartat l'alcalde exposi breument la composició de l'Ajuntament (Junta de Govern, Alcalde, Regidors, Ple i els serveis administratius més rellevants del municipi).

L'alcalde s'haurà d'aturar i explicar de manera clara i didàctica el funcionament d'un Ple municipal en tant que una part important del projecte és la presentació de la proposta elaborada pels nens a l'Ajuntament amb aquest tipus de sessió mitjançant un joc de rols. Haurà d'explicar de manera clara el funcionament de les parts d'una sessió plenària per tal que comprenguin el funcionament i puguin treballar-ho quan elaborin la proposta:

- **Part resolutiva**, en la qual s'informa de les resolucions adoptades per altres òrgans municipals que es requereixin com ara resolucions judicials que afectin a l'Ajuntament, la Junta de govern local, Comissions Informatives, etc. També es fan les propostes o mocions presentades pels grups municipals o bé l'alcaldia.
- **Part de control**, consisteix en tractar les diferents mocions que presenten els regidors no adscrits o els Grups Polítics Municipals; es presenten, debaten i sotmeten a votació. Important afegir que les primeres intervencions dels Grups Municipals són dels grups amb menor representació.
- **Precs i preguntes dels grups municipals**, on els regidors pregunten al govern local el que vulguin sobre qualsevol tema durant un temps concret limitat. El govern ha de respondre aquestes preguntes.
- **Participació** de persones a títol individual i en representació d'entitats

És important que aquesta explicació i introducció a l'organització i funcionament de l'Ajuntament s'adeqüi a la realitat del municipi. Hi ha la possibilitat que al tractar-se d'un municipi petit de menys de 500 habitants (com és el cas de la majoria dels pobles de l'Alt Empordà) no hi hagi oposició o el tipus de sessions plenàries siguin normalment d'una sola manera. No obstant, s'ha d'explicar com es fan els plens al municipi en qüestió però també explicar quin és el transcurs d'un ple normal; parts, tipus de sessions, funcions del secretari, de l'alcalde, dels regidors, de l'oposició, etc.

Els alumnes podran fer preguntes per aclarir el que hauran de fer quan vagin al Ple a fer les seves propostes.

2. Què són els serveis públics i centrar-se en el servei escollit per estudi.

Una vegada aquesta introducció caldrà que l'alcalde exposi als alumnes les competències municipals, centrant-se en les de l'àmbit mediambiental (LRSAL 27/2013):

- Protecció civil, prevenció i extinció d'incendis
- Ordenació, gestió, execució i disciplina urbanístiques; parcs i jardins, conservació de camins i vies rurals
- Protecció del Medi Ambient
- Protecció de la salubritat pública
- Subministrament d'aigua, clavegueram i tractament d'aigües residuals
- Serveis de neteja viària, de recollida i tractament de residus

S'hauran d'explicar els serveis públics que ofereix l'Ajuntament fent èmfasi en aquells que són d'interès pels alumnes i de caràcter mediambiental. A continuació, haurà de parlar dels serveis públics municipals que deriven dels següents temes de competència municipal:

- Abastament i sanejament d'Aigua.
- Subministrament d'Energia (enllumenat públic i despesa, PAES...)
- Recollida i gestió de Residus
- Protecció de la Biodiversitat i Paisatge (animals abandonats, zones verdes...)

DESPERTEM CIUTADANS

A més, una vegada explicades les competències municipals i els serveis públics l'alcalde o el regidor de Medi Ambient explicaran els projectes en marxa relacionats amb els temes exposats anteriorment. Així els nens podran aprendre la realitat en què es troba el seu municipi i saber quins projectes hi ha perquè no es solapin amb la seva proposta final. Conèixer els projectes de l'Ajuntament els pot permetre fer una proposta que es pugui incloure en alguns d'aquests o crear-ne un de nou.

6. Els serveis mediambientals

El representant municipal havent explicat els serveis públics es presentarà específicament el contingut de la problemàtica ambiental a treballar. L'àrea de medi ambient presentarà als docents dossiers pedagògics específics d'entre aquestes quatre temàtiques que podran escollir per a treballar amb els alumnes. Cal tenir en compte que les diverses característiques dels 68 municipis de la comarca fan que aquestes propostes d'estudi puguin variar en funció del municipi, del nombre d'alumnes ... Per tant en alguns casos es recomana la lectura de les propostes específiques per part dels docents i quan calgui fer adaptacions.

L'aigua

L'aigua és vida. El cicle de l'aigua ens ensenya que és important utilitzar i retornar aquest recurs a la terra igual que ho fa la natura i a les seves característiques que pot transformar-la en estat sòlid, líquid i gasós.

L'activitat humana necessita l'aigua i és un recurs escàs i representa un dels impactes del canvi climàtic més importants a la comarca pels propers anys: l'augment de la temperatura del mar i nivell del mar, els canvis hidrològics en estanys, basses temporals, rius, la reducció del cabals dels rius i de les aigües subterrànies i l'augment de freqüència d'anys secs i sequeres. Aquesta previsió fa que s'hagi de preparar la gestió de l'aigua en els municipis pensant en aquesta situació.

Les fases de la gestió de l'aigua municipal:

- D'on ve l'aigua? Situar els pous d'abastament i els dipòsits, mirar els cabals, i d'on procedeix l'aigua del municipi (pantà, aigües subterrànies). Per quin sistema arriba l'aigua als dipòsits municipals.
- La demanda l'aigua. Qui utilitza l'aigua al municipi? Quines activitats s'utilitzen més? Com es comptabilitza? Els comptadors d'aigua. Identifica la despesa d'aigua de l'ajuntament. Es podria utilitzar menys aigua? Com? Des de l'escola s'hi pot fer alguna cosa?
- L'aigua a les llars. Fer un treball de quines són les activitats de casa que suposen despesa d'aigua i quines estratègies d'estalvi hi ha (hàbits, tipus de jardí, dipòsit d'aigües de pluja...). Què pot regular l'ajuntament? ha de pagar més el que més gasta?
- Recollim l'aigua. Un cop utilitzada on va l'aigua? L'aigua de pluja del carrer on va després? les pluges intenses i inundacions. quines són les zones inundables del municipi? La gestió dels embornals.
- Tornem l'aigua a la natura. El sanejament de l'aigua residual. On tornem l'aigua a la natura. Està en condicions òptimes?

Energia

La despesa d'energia de fonts no renovables representa una despesa econòmica per l'ajuntament però també és un recurs que per a obtenir-lo s'emeten emissions que contaminen l'atmosfera. Millorar l'eficiència energètica significa doncs per un municipi un estalvi de diners alhora que contribueix a la minimització d'emissions que afecten el canvi climàtic. D'altra banda, per a deixar de dependre d'energia de fonts no renovables, cal fer una transició energètica apostant per a la generació sostenible de l'energia. Això significa generar energia renovable i reduir la despesa i impacte que té el seu transport a través de la xarxa elèctrica. Es pot apostar per l'autoconsum i per això hi ha diferents maneres de fer-ho.

L'ajuntament ha de vetllar per diferents temes en la gestió de l'energia:

- D'on ve l'energia elèctrica que abasteix el municipi i els serveis públics? És renovable? Com es transporta fins a les llars i fins els punts que representen una despesa energètica. Quanta en gastem? És molt o poc?
- La despesa d'energia en els edificis municipals: 50/50 a l'escola. Com disminuir-la

DESPERTEM CIUTADANS

- L'enllumenat públic: Activitat més o menys. Situar faroles i mirar bombetes....
- Estudia una font renovable d'energia i les diferents opcions d'autoconsum que podem posar: plaques solars, biomassa... i recomana-la a l'ajuntament.

Residus

Tota activitat genera residus. A la natura els processos naturals també el generen i és la mateixa natura que els gestiona introduint-los al cicle de la matèria o en d'altres processos.

Al nostre municipi, l'activitat que hi fem també genera residus i és la nostra responsabilitat vetllar per donar-los una sortida per tal que es puguin reciclar i no malmetin l'entorn.

Treballarem en tots els punts de la gestió de residus del municipi i que són de competència municipal i com es podrien millorar canviant coses des de l'ajuntament.

- Generació de residus i com prevenir-los
- Recollida de residus: Els contenidors i la recollida, la deixalleria, els residus voluminosos i la poda
- Tractament de residus: Les plantes de tractament i l'abocador comarcal

Biodiversitat i paisatge

La protecció dels animals i la biodiversitat en la competència municipal passa per tenir en compte l'entorn natural del municipi i les espècies que l'integren en totes aquelles activitats de planificació, manteniment i gestió del terme municipal. Tot i haver-hi moltes temàtiques agrupades en aquest àmbit ens centrarem en aquells serveis més habituals i més visibles pels ciutadans:

- La protecció dels animals de companyia. Passant per la necessitat de tenir-los registrats fins al fenomen de l'abandonament.
- La convivència amb animals salvatges que ocupen els espais urbans i amb qui hem de conviure: colònies de gats, coloms, cotorres, orenetes i altres tipus d'ocells, insectes...
- La protecció de la biodiversitat vegetal i la gestió dels espais verds del municipi. Els arbres o boscos monumentals.
- Els paisatges a remarcar en el terme municipal: la garriga i la pedra seca, les basses estacionals, altres llocs d'interès natural.... com els posem en valor?

La tria de la temàtica del projecte es pot plantejar de dues maneres:

- El professorat escull el servei públic a treballar per tal que s'adeqüi al projecte pedagògic del centre o als objectius del nivell educatiu. El representant municipal ja està assabentat abans de la visita i podrà exposar-ne els projectes relacionats.
- Els alumnes decideixen per votació el servei públic que avaluaran durant la visita del representant municipal per tal que aquest pugui explicar-los els projectes relacionats que estan treballant des de l'Ajuntament.

El tema escollit plantejarà una activitat per cadascuna de les fases del procés per tal que els nens puguin aprofunditzar i conèixer el funcionament real d'aquest. Una vegada s'entri a les activitats de les fases del procés que són competència municipal, es començarà a formular una proposta de canvi o de millora sobre la part que els nens considerin més important o si més no que els sigui de major interès. Idealment, aquestes activitats s'haurien de realitzar en grups d'aproximadament 5 nens. Tenint en compte que a la sessió anterior l'alcalde i si s'escau el regidor de Medi Ambient ha explicat les problemàtiques o deficiències en els diferents serveis que proveeix, els nens hauran de tenir en compte que el tema escollit haurà de tractar una d'aquestes problemàtiques en forma de proposta a un ple municipal.

DESPERTEM CIUTADANS

FASE 3: AVALUACIÓ D'UN SERVEI PÚBLIC

7. Descoberta o estudi del servei.

La descoberta o estudi del servei públic es farà a partir de les activitats proposades en cada dossier pedagògic específic i ha de permetre treballar en grups, coordinar cada grup per dividir-se la feina i poder assolir un grau de coneixement que permeti pensar en propostes de millora que ens encarrega el representant municipal

8. Visita a l'ajuntament i Ple municipal

Una vegada els nens han realitzat les activitats corresponents sobre cadascuna de les parts del procés del tema escollit i haver tingut en compte les propostes de millora plantejades per l'alcalde sobre el servei escollit, hauran d'haver elaborat una proposta que es presenti a l'Ajuntament, la institució política de major proximitat. La proposta elaborada haurà de ser presentada mitjançant un joc de rols.

La proposta d'activitat del joc de rols del ple municipal duta a terme a l'Ajuntament es troba a l'Annex.

Activitat 4

9. Conclusió del projecte

Quan la proposta hagi estat presentada, l'alcalde l'haurà de sotmetre a votació al ple municipal. L'alcalde haurà de fer un retorn als nens sobre l'estat de la proposta i en cas d'implementar-la, també haurà de mantenir un retorn als nens sobre la seva implementació. És important que si l'alcalde veu inviable la implementació de la proposta elaborada pels alumnes, es comprometi a una moció de compromís que posi per davant a l'agenda política la seva proposta o bé tots aquells projectes vinculats amb el medi ambient.

Amb la finalització hi haurà una avaluació del projecte per part de l'Ajuntament, l'Escola i el Consell Comarcal. En aquesta avaluació caldrà la opinió sobre l'arrelament dels valors ciutadans en els alumnes, la creació de nous mecanismes de comunicació que incitin i facilitin la participació ciutadana a l'Administració local i sobretot, l'experiència personal dels càrrecs, agents i alumnes implicats. Els alumnes hauran d'explicar els coneixements adquirits, la utilitat que tenen, els beneficis que els proporcionen i la necessitat d'intervenir en la presa de decisions a nivell municipal. El professor haurà d'avaluar principalment si s'han tractat acuradament les competències del currículum, especialment la de l'àmbit d'Educació en Valors. L'alcalde haurà de garantir els mecanismes de comunicació i participació establerts, considerar la necessitat del projecte i la necessitat de fomentar els valors ciutadans i cívics.

ACTIVITAT 1: VISITA AL MUNICIPI

La visita al municipi podrà ser vivencial o bé de manera digital a través del Google Maps. L'objectiu d'aquesta visita és que els alumnes percebin el seu municipi d'una manera més crítica en tant que hauran d'observar els diferents serveis públics i detectar aquells que estan en mal estat. Els alumnes han de prendre consciència sobre allò que és competència municipal, l'estat en què es troba, donar valor i reconeixement als serveis públics a l'abast oferts per l'Ajuntament. Aquesta activitat tindrà una durada prevista d'una o dues hores màxim a fora de l'aula amb la visita vivencial i una altra hora a l'aula per elaborar el mapa de punts del municipi en cas de no haver-ho pogut fer durant la visita presencial. A l'aula també s'hauran d'elaborar les preguntes a fer a l'alcalde per la seva visita a l'Escola.

En aquesta activitat, els alumnes hauran de fer un mapa (recomanablement mitjançant l'aplicació MyMaps de Google) per tal d'establir punts dispersos arreu del territori. Cada punt serà sobre un servei públic concret i els nens hauran de considerar si es tracta o no de competència municipal. Tots els punts indicats al mapa hauran d'estar presentats a l'alcalde al llarg de la seva visita a l'Escola a la Sessió 2, és per això que els nens poden triar tants punts com vulguin per tal de fer l'experiència més enriquidora. El professor haurà de vetllar que s'assenyalin punts i serveis públics diferents per obtenir el màxim de coneixements possibles sobre les competències municipals i l'oferta dels serveis públics per part de l'Administració Local. Caldrà també que el professor recalqui als alumnes característiques dels espais públics com l'accessibilitat, les bones o males condicions de d'higiene que garanteixen una bona salut pública i si són adequats per a tots els públics. És a dir, altres característiques que són competència municipal però s'identifiquen necessàriament amb un espai físic. S'han de visitar espais com:

- Parcs naturals
- Rius, llacs, etc
- Fauna i flora urbana
- Places
- Carrers, voreres, camins i carreteres
- Enllumenat públic
- Parcs infantils
- Fonts
- Clavegueram
- Edificis històrics
- Infraestructures bàsiques de subministrament d'aigua i energia
- Contenedors (quins tipus hi ha)

Aquesta primera ullada crítica a la situació actual del municipi s'enllaçarà amb el projecte "Enxampats!" també impulsat per l'àmbit d'Educació Ambiental de l'Àrea de Medi Ambient del Consell Comarcal de l'Alt Empordà. El projecte "Enxampats!" consisteix en haver assolit el coneixement sobre les competències municipals i conseqüentment tenir la capacitat d'identificar què és i què no és un servei públic ofert per l'Ajuntament, a més d'haver interioritzat un seguit de valors ciutadans treballats al llarg de "Despertem Ciutadans" i "ECO-Competents", que permetin enxampar les accions incíviques. L'objectiu principal de "Despertem Ciutadans" és fomentar una nova ciutadania que derivi en nous mecanismes de participació política activa i directa per part dels nens, mentre que "Enxampats!" pretén posar en pràctica tots aquests coneixements arreu del territori del municipi per assolir un major grau de civisme i integrar-los a la vida quotidiana dels infants.

DESPERTEM CIUTADANS

Què fer quan veiem accions incíviques?

1. Anotem la incidència

Farem un llistat d'incidències que veiem al municipi. Haurèm de fer una taula anotant la data i l'hora de la visualització, quin tipus de problema hem vist, si està en un espai públic i fer-ne una foto.

2. Posem informació per a evitar-les

A través de la [Guia del ciutadà sostenible](#) i els cartells que hi ha al web de l'àrea de medi ambient de [la campanya Enxampats!](#) Podeu fer accions informatives per evitar les incidències que heu vist. Penjar un cartell per exemple...

Una vegada els alumnes han fet una visita al municipi i han fet el seu mapa amb els diferents punts que els són d'interès, hauran de formular un seguit de preguntes per la visita de l'alcalde a la Sessió 2 del projecte. Les preguntes estaran orientades principalment a:

- Si es tracta o no de competència municipal
- Per què és competència municipal
- En cas que ho sigui, quina àrea del govern municipal la gestiona
- En quin estat es troba el servei públic
- El motiu de l'estat del servei públic assenyalat

Així doncs, a la visita al municipi es tractarà de fomentar que els nens desenvolupin un compromís en la identificació dels diferents serveis públics oferts per l'Ajuntament i conèixer el que és competència municipal. Amb aquesta activitat es pretén que els alumnes comencin a tenir noció implícita del concepte de ciutadà; donat que es preparen un seguit de preguntes per l'alcalde, es pot considerar com una activitat de retiment de comptes amb l'Administració Local, col·locant-los en una situació de poder i responsabilitat, a més de fonamentar l'inici d'un vincle amb l'Alcalde, el qual ha de ser percebut com a gestor públic que ha de retre comptes amb els ciutadans i no com a una autoritat llunyana.

Amb la introducció al projecte "Enxampats!" els alumnes podran desenvolupar un major protagonisme i compromís en el manteniment dels serveis públics gràcies a l'arrelament dels valors ciutadans.

DESPERTEM CIUTADANS

ACTIVITAT 2: PERSPECTIVA HISTÒRIA DEL CONCEPTE CIUTADANIA

Aquesta activitat pretén demostrar que el concepte de ciutadans no és una novetat i que prové de diferents aproximacions ideològiques i polítiques de les civilitzacions del passat. En tant que aquesta activitat s'emmarca en la Sessió I, tindrà una durada prevista d'aproximadament una hora i es tractaran unes civilitzacions i unes etapes històriques en concret:

- Civilització grega (Edat Antiga)
- Feudalisme (Edat Mitjana)
- Absolutisme (Edat Moderna)
- Democràcia liberal (Edat Contemporània)

En aquestes civilitzacions es farà èmfasi en les formes de govern, el poder, el paper del ciutadà i sobretot el el concepte de ciutadania que predominava. L'activitat consisteix en una breu introducció general de la línia del temps amb les etapes i civilitzacions a tractar (és recomanable començar aquesta activitat amb els coneixements bàsics assolits per tal que només es tracti d'una introducció i no d'una explicació llarga). Cada etapa històrica tindrà un conjunt de personatges que representaran la seva realitat segons les respectives classes o estaments socials i es treballaran dinàmiques que introdueixin la forma de govern, el tipus de sistema polític i sobretot què significava ser ciutadà a la seva època. Durant la representació d'aquests esdeveniments històrics seria convenient una caracterització relativament acurada dels personatges amb els seus atributs més personals.

L'aula s'haurà de distribuir de manera que hi hagi un espai al mig que s'anomenarà "Àgora del temps", com una mena de màquina del temps que permet a personatges històrics comunicar-se amb els nens del segle XXI sobre els tipus de ciutadania de la seva època. Així doncs, els diferents personatges hauran de fer la representació teatral de la seva realitat a l'àgora del temps. Aquesta representació serà assajada prèviament i tindrà l'assessorament de la professora per ser el màxim adequat possible. L'assignament dels personatges pot ser per sorteig i els alumnes que no tinguin personatges seran el públic, qui jutjarà la seva interpretació i afegirà informació addicional d'interès sobre el concepte de ciutadania de l'època.

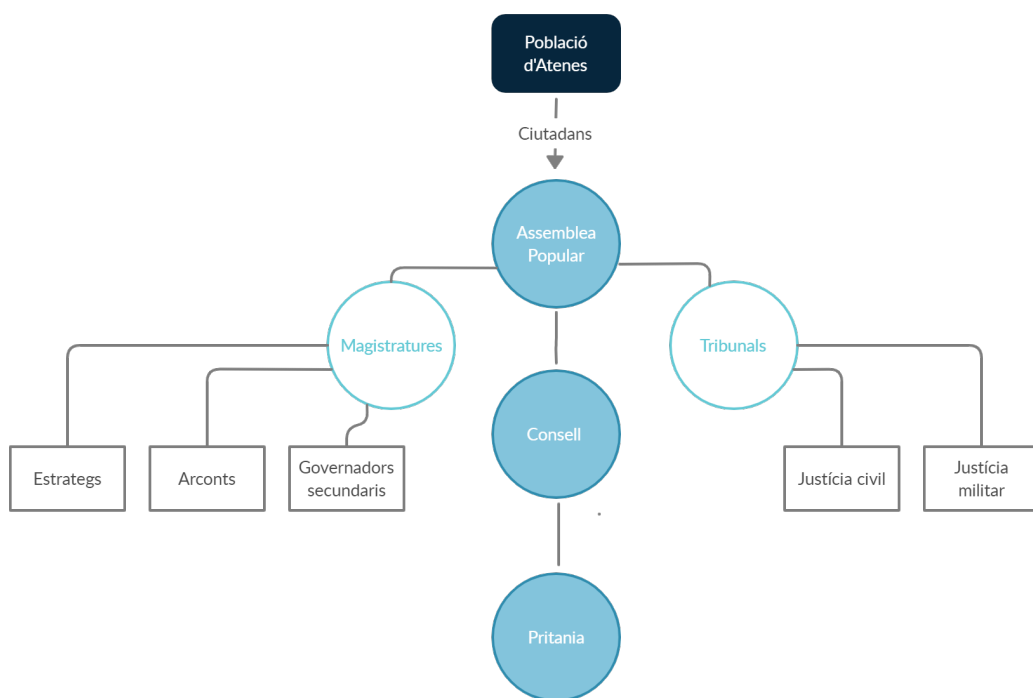
Edat Antiga (Civilització grega)

És convenient la introducció per part del professor sobre el tipus de sistema polític i forma de govern de l'Antiga Grècia, concretament a la ciutat d'Atenes. Una possible explicació seria que fou la ciutat on va néixer la democràcia com a sistema polític que representa tots els ciutadans a les institucions públiques. Les civilitzacions gregues disposaven d'una Àgora, la qual estava envoltada dels edificis institucionals més importants com l'Assemblea i el Consell. Era l'espai on els ciutadans es reunien a més de ser un espai obert a les interaccions econòmiques, socials, culturals, polítiques i comercials dels grecs.

La forma de govern que es va derivar d'aquest sistema polític fou en les següents cambres diferents: per una banda l'Assemblea popular (*Ekklesia*) a la qual podien participar tots els homes majors de 18 anys (havien arribat a ser un total de 43.000 membres i la seva situació econòmica no era un impediment), on s'escollien els Magistrats que passarien a formar part o bé dels tribunals criminal o civil, o bé passarien a formar part de les magistratures (o *misthos*, concepte que inclou la remuneració del càrrec amb diner públic) on esdevindrien estratèges, arconts (governants) o governants secundaris. De l'*Ekklesia* també sorgia el Consell (*Boulé*): Consell dels Cinc-cents (dividits en tribus gregues). Els membres del Consell s'encarregaven de filosofar, recollir les propostes dels ciutadans i fer lleis sobre els assumptes corrents de la ciutat, les quals l'aprovació depenia sempre de l'*Ekklesia* (important remarcar que les ciutats eren ciutats-estat). El requirement per ser membre del Consell era tenir més de 30 anys i no haver perdut drets. Estudiarem l'època de Clístenes, el qual va establir que per sobre del Consell hi hauria una institució superior nomenada la Pritania, on cada membre del Consell era prità durant un mes, on exercien missions d'organització i sobre el marc de funcionament de les institucions.

DESPERTEM CIUTADANS

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
Clístenes (instaurador de la democràcia a Atenes l'any 508 a.C.)	Serà el que farà de governant. Explica la seva idea de la democràcia es basa amb la isonomia (igualtat davant la llei)	Membre de l'aristocràcia que fou governant i rebutjava tota aquella forma de govern no democràtica.
Atenenc ciutadà corrent, membre actiu de la polis que s'interessa per tot allò de caràcter públic. (Poden escollir un nom típic de l'època mitjançant una breu recerca a internet o bé utilitzar el propi nom de l'alumne).	Explicarà que pot accedir a l'Assemblea Popular perquè té més de 18 anys. També pot explicar què li agradaria que els membres del Consell tinguessin en compte sobre millores per la ciutat; pel bé comú es treballa en comunitat.	L'Assemblea és el lloc per on han de passar totes les propostes de llei; on s'acceptaran o es rebutjaran. El ciutadà té la responsabilitat i poder de decidir sobre les propostes del Consell. La participació política és activa i directa. Obligacions del ciutadà: - Prerrogatives polítiques - Prerrogatives jurídiques - Prerrogatives religioses - Beneficis socials - Obligacions fiscals - Obligacions militars
Membre del Consell dels 500	Explicarà quines funcions tenen els membres del Consell (filosofar, recollir les propostes dels ciutadans i fer lleis sobre els assumptes corrents de la ciutat) i com ha arribat a ser-hi (mitjançant la votació dels membres de l'Assemblea Popular, tenir més de 30 anys i no haver perdut drets).	El membre del Consell prenia un paper de representant públic i gràcies a la reforma institucional de Clístenes rebia una remuneració amb diners públics per la seva tasca. Havia de tenir en compte les demandes dels atenencs i esdevenir prità durant un mes. És important que aquest alumne tracti la relació de reciprocitat entre les institucions polítiques i el ciutadà mitjà.

DESPERTEM CIUTADANS

Els nens hauran de fer una representació del seu personatge i per a fer-ho hauran de completar un text que li manquen unes informacions imprescindibles. Es deixaran espais en blanc i es presentaran unes paraules o frases curtes concretes i així l'alumne haurà de buscar el significat d'aquelles que no compregui. Per tal de resoldre els espais en blanc, hauran de fer una recerca a internet sobre el personatge que se'ls ha assignat. Podran treballar en grups si s'escau.

- **Clístenes:**

Bon dia nens! Sóc en Clístenes, un polític que va ser arcont a l'Antiga Grècia i sóc especialment conegut per haver introduït la democràcia a la ciutat d'Atenes als voltants de l'any 508 a.C, de fet, em diuen "pare de la democràcia". Al llarg de la meua vida he estat membre d'una família que porta molts anys a Atenes. Abans que jo implementés la democràcia, aquí governava un home que es deia Hípies, fill de Pisístrat i era un tirà, que significa que ell governava tota la ciutat-estat sense tenir en compte les decisions de ningú, només les seves. He dit ciutat-estat perquè a l'Antiga Grècia les ciutats no eren com les coneixem a dia d'avui, sinó que elles mateixes eren un país, un estat. El problema de la tirania és que els ciutadans no tenen ni vot ni dret a res d'allò que es fa, mentre que en una democràcia sí perquè els ciutadans poden votar. És per això que la democràcia es basa en el principi d'isonomia, que significa igualtat de drets civils i polítics dels ciutadans de l'Antiga Grècia. Per tal de poder establir la democràcia, es va haver de fer fora del govern a Hípies gràcies a una revolta popular. Després de fer-lo fora vaig fer un seguit de reformes de varis tipus: social i institucionals. Vaig fer que el poder aristocràtic i de tirania perdés poder per donar-li el poder al poble. Per poder organitzar la ciutat-estat d'Atenes millor, vaig dividir-la en 10 tribus gregues (abans n'hi havia 4) i a cada tribu hi havia membres de tot el territori o Àtica: de la costa, de la muntanya i de la ciutat. Per acabar, vaig dividir Atenes en 150 unitats polítiques que rebien el nom de demes atenenques per tal que cada deme pogués tenir més poder sobre les decisions que li afectaven directament. Cada deme podia votar en nom propi i tenia els seus jutges. Això també es fa a dia d'avui; les ciutats es divideixen en districtes i barris o bé Catalunya en comarques i províncies.

- **PARAULES I FRASES PER EMPLENAR (SOLUCIONARI PROFESSOR)**

1. Arcont
2. Antiga Grècia
3. Democràcia
4. Tirà
5. Ciutat-estat
6. No tenen ni vot ni dret
7. Democràcia
8. Igualtat de drets civils i polítics dels ciutadans
9. Poble
10. De la costa, de la muntanya i de la ciutat

- **Atenenc Ciutadà corrent**

Bon dia companys! Jo sóc un ciutadà atenenc que em dic (lliure elecció de l'alumne mitjançant una recerca de noms típics de l'època) i sóc membre de l'Assemblea perquè així ho he volgut; som lliures d'escollir si volem o no formar part de l'Assemblea i si ho fem és perquè tenim interès en allò públic. De totes maneres, per poder-ho ser hi ha uns requisits que són: ser un ciutadà lliure, és a dir no ser cap esclau i tenir tots els drets, he de ser atenenc, perquè formo part de l'Assemblea de la ciutat-estat d'Atenes, he de ser varó i major de 18 anys. La idea de l'Assemblea no ve de Clístenes sinó de Soló, qui va fer unes reformes a l'any 594 a.C. unes dècades més enrere. A l'Assemblea d'Atenes ens encarreguem de moltes coses: som iniciadors de propostes per òrgans superiors escollits per nosaltres com el Consell i el més important, tot allò que es faci per la nostra ciutat-estat ha de passar per una votació a mà alçada de tots nosaltres. Això demostra que el poder real recau sobre nosaltres, el poble atenenc. Els membres de l'Assemblea quan comencem les nostres sessions fem pregàries pels nostres Déus perquè som una societat politeista, que significa que creiem en molts Déus i podem fer propostes de molts temes diferents com: les normes per la societat, declaracions de guerra a altres ciutats-estats o imperis, concedir la ciutadania atenenc a als esclaus que ho demanaven, debatem els assumptes presentats pel Consell, fem efectives les decisions que hem pres com a Assemblea, ens encarreguem de comptar els vots dels diferents poblets, nomenem el líder de l'exèrcit i els millors 10 estratèges, gestionem els diners públics que venen dels impostos i també d'aplicar l'ostracisme a un ciutadà que no s'ha portat bé i haurà d'estar fora de la ciutat-estat durant un període de 10 anys. Estic molt a gust a l'Assemblea i estic content perquè el poble tenim molt poder, però generacions futures ens han criticat perquè pot provocar una tirania popular, que significa que el poble també pot tornar-se dolent.

DESPERTEM CIUTADANS

- PARAULES I FRASES PER EMPLENAR (SOLUCIONARI PROFESSOR)

- Som lliures
- Esclau
- L'any 594 a.C
- Consell
- Mà alçada
- Poble atenenc
- Creiem en molts Déus
- Impostos
- 10 anys
- Poble també pot tornar-se dolent

- **Membre del Consell dels 500**

Bon dia nens! Jo sóc un ciutadà atenenc que em dic (lliure elecció de l'alumne mitjançant una recerca de noms típics de l'època) i sóc membre del Consell dels 500. De fet, som 500 membres perquè Clístenes ho va augmentar a aquest nombre amb les seves reformes, ja que abans érem 400. He aconseguit ser membre del Consell o Bulé perquè em van votar els membres de l'Assemblea i perquè he complert amb els dos requisits principals: tenir més de 30 anys i mantenir tots els meus drets, que vol dir que he complert amb els meus drets i he estat un bon ciutadà. Com us han explicat abans, ara a Atenes tenim 10 tribus dividides amb 50 membres. Cada tribu rep el nom d'un personatge important de la mitologia grega, sigui un Déu o un antic rei famós. Jo formo part de la primera tribu, la d'Erecteu, el qual va ser el primer rei d'Atenes i va arribar des d'Egipte. De fet, Erecteu té el seu propi temple a Atenes i encara es manté en peu al segle XXI i rep el nom d'Erectèon. A part de les demes, Clístenes també va reorganitzar les tribus, com us han explicat abans. Cada tribu és com les vostres províncies, que engloben un seguit de demes que correspondrien a les vostres comarques. Les tribus tenim el nostre propi sentit religiós i judicial. Tornant al Consell, vull explicar-vos que ens renovem per terços, cosa que encara passa avui dia al Tribunal Constitucional. Les nostres funcions principals eren llegir les propostes que se'ns enviaven de l'Assemblea i fer propostes de lleis per tal que l'Assemblea les accepti o les rebutgi. Les propostes de llei que fem les hem de passar abans per votació de tot el Consell, és a dir, per tribus i és aleshores quan les passem perquè els membres de l'Assemblea les puguin votar. Ser membre del Consell és una responsabilitat molt gran i m'agrada molt que la sobirania recaigui finalment en el poble. He de dir que estic content perquè gràcies a les reformes de Clístenes tinc un sou i em puc dedicar plenament a ser representant públic, cosa que evita la corrupció de la que tant ens queixem.

- PARAULES I FRASES PER EMPLENAR (SOLUCIONARI PROFESSOR)

- Dels 500
- Consell
- L'Assemblea
- El primer rei d'Atenes
- D'Erectèon
- Comarques
- Lleis
- L'Assemblea
- Sobirania
- Clístenes

Edat Mitjana (Feudalisme)

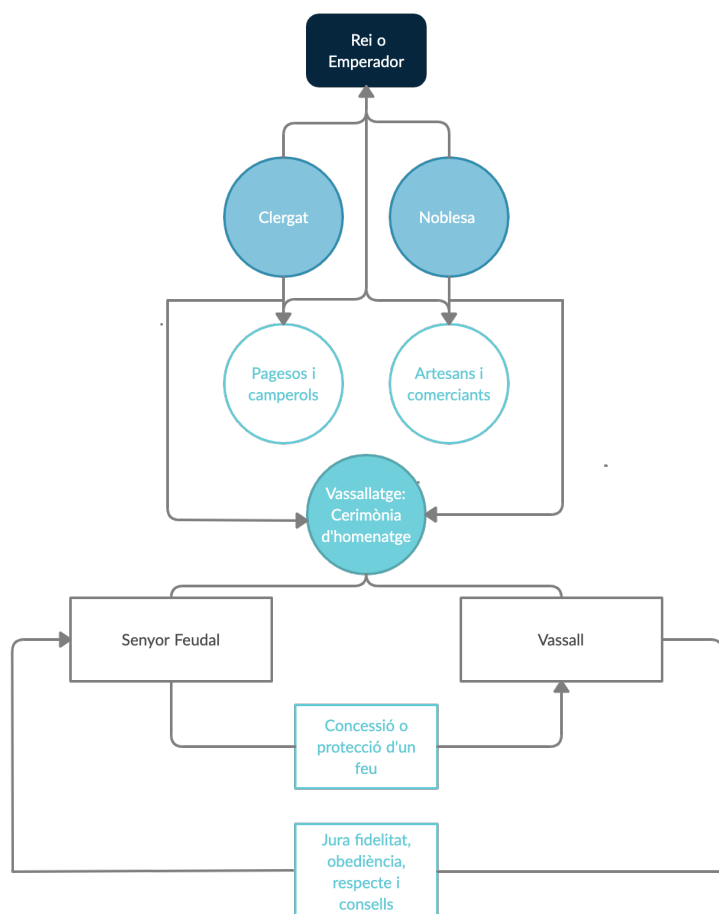
A l'Edat Mitjana, a diferència de l'Antiga Grècia, el sistema polític no era la democràcia sinó el Feudalisme. El feudalisme estava dividit en diferents estaments socials: la cúspide del poder durant l'època feudal s'hi ubicava el Rei o Emperador, designat per Déu, seguidament els nobles i clergues que en la seva majoria eren senyors feudals i en darrer lloc, els camperols. El Feudalisme consistia en una descentralització del poder per petits territoris semi independents que estaven governats pels Senyors Feudals (nobles) i per

DESPERTEM CIUTADANS

tant, exercien el poder amb autonomia i independència a més de tenir una posició intermèdia als diferents estaments socials del moment; eren part dels privilegiats però no gaudien de la totalitat del poder polític.

Al llarg dels segles més propers a aquesta època hi havia una enorme inestabilitat per culpa de les múltiples guerres, invasions, etc. Per això a l'home corrent no li quedava alternativa que supeditar-se al senyor feudal per poder tenir una feina i conseqüentment, poder menjar. No obstant, vivien en extrema precarietat i la relació entre senyor feudal i vassall, la qual rep el nom de vassallatge estava caracteritzada per una enorme explotació i coacció. Els elements principals d'aquesta relació eren l'homenatge o jurament de fidelitat i la tinença de feus. El vassallatge consistia en què el senyor feudal cedia una part petita dels seus terrenys per tal que el vassall o camperol la conreés (majoritàriament cereals) i pogués tenir la seva pròpia collita a canvi de protecció militar. És important afegir que aquesta relació venia per obligació legal, amb un seguit de lleis que reben el nom d'usatge, impulsades pel rei Alfons I d'Aragó.

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
Senyor Feudal	Haurà d'exposar el seu paper a la societat, com ha aconseguit el seu títol nobiliari, a qui governa i qui el governa. És important que faci una breu introducció de com està organitzada la societat feudal i el paper de l'església. També és important que exposi la relació de vassallatge de manera clara.	Part privilegiada de la societat. Part de l'Estament social de la noblesa. Propietari de terres. És administrador de les seves terres i s'enriqueix a base del treball dels seus vassalls i serfs. Aplica de manera descentralitzada les lleis d'usatge impulsades pel rei i és l'encarregat de fer la cerimònia d'homenatge.
Vassall	Haurà d'exposar la situació personal en la que es troba i la injustícia i desigualtat en la relació de vassallatge. El vassall haurà d'explicar la disparitat entre el sentit dels drets i deures en aquest sistema polític, social i econòmic. A més, haurà de fer una breu introducció sobre l'agricultura i tecnologia de la seva època.	No és privilegiat i es troba a la base de la societat piramidal dels estaments socials. Premissa de l'"auxilium et consilium" que vol dir l'obligació o deure de prestar assistència militar i recolzament polític al senyor feudal. Una vegada havia fet aquest deure, tenia el "dret" al benefici i control d'un feu, tot i que molts cops per culpa del pagament dels tributs no podia gaudir-ne massa.

● **Senyor Feudal**

Bon dia nois! Jo sóc el Senyor feudal d'aquest feu i aquí al costat tinc el meu vassall, qui després us explicarà el seu punt de vista. Jo he pogut ser senyor feudal perquè vinc de la noblesa, cosa que significa que tinc poders i privilegis pel simple fet d'haver nascut a la família en què he nascut. Com que la noblesa ha estat lluitant durant segles per poder mantenir aquests privilegis i el seu poder, ha pogut acumular un seguit de terrenys que gràcies al sistema feudal hi conreen els nostres vassalls i serfs. Tenim aquests terrenys perquè el rei ens els ha concedit, ja que vivim en una societat on el rei és qui descentralitza el poder, i això vol dir que deixa el poder en altres mans que no siguin seves (sempre i quan sigui en mans de la noblesa o el clergat). El clergat són els monjos, mossens i tot el personal que s'engloba dins la religió cristiana catòlica. És comú dir que qui mana més és el rei, però la realitat és que l'església té més poder que ningú perquè Déu (només un) és qui diu qui és el rei, a més de manar totes les nostres costums i limitar allò que no està bé. En altres paraules, l'església és una mena d'eina de control social, però jo sóc noble i hi crec molt. Cada vegada que agafo un vassall per les meves terres he de celebrar una cerimònia d'homenatge en la qual em prometen que estaran al meu servei i m'agraeixen que els hagi pogut donar una terra amb què treballar i conrear aliments. És clar que m'hauran de pagar l'"arrendament" del terreny amb majoria de la seva collita mitjançant el que nomenem tributs feudals, és a dir impostos. Una vegada siguin els meus vassalls, jo els podré aplicar les lleis d'usatge, que em protegeixen molt a mi i obliguen al vassall a moltes coses com ara: quedar-me tot allò del vassall si s'escapa, quedar-me tot si es mor i no té família, quedar-me la meitat si té pares, quedar-me si només té fills, quedar-me una tercera part si té dona i fills, també m'ha de pagar diners si se li cremen les meves terres per molt que ho hagi fet sense voler, m'ha de pagar les eines que fa servir per conrear, m'ha de pagar el temps que havia utilitzat el meu forn per fer pa... i moltes altres coses. Vaig a passejar-me pel meu terreny a que em donin els sacs de cereals que em deuen! Adéu!

○ PARAULES I FRASES PER EMPLENAR (SOLUCIONARI PROFESSOR)

1. Poders i privilegis pel simple fet d'haver nascut a la família en què he nascut
2. Noblesa
3. Terrenys
4. Vassalls i serfs
5. Deixa el poder en altres mans que no siguin seves
6. Control social
7. D'homenatge
8. Treballar i conrear aliments
9. Impostos
10. Cereals

● **Vassall**

Bon dia nens! Jo sóc un vassall del meu senyor feudal. Us he de confessar que estic molt cansat perquè porto treballant 10 hores només avui. És esgotador! Jo no sóc privilegiat i pertanyo a l'estament social dels pagesos i camperols. Treballo un feu però la veritat trigo molt a poder conrear i collir els diferents aliments que són principalment cereals com ara el blat. De fet, us he de dir que si trigo tant a treballar és perquè el meu senyor feudal no li agrada gaire això de la innovació i la tecnologia i porto fent servir les mateixes eines que el meu rebesavi! Si el meu senyor feudal s'esforcés una mica en ajudar-me i donar-me eines més noves trigaria menys i viuria més anys. Fa poc vam fer la cerimònia d'homenatge i li vaig haver de prometre que estaria al seu servei a nivell militar i el recolzaria políticament. Em fa molta por la guerra i estem en un context que n'hi ha moltes... tinc por que em cridi per anar-hi perquè si dic que no em pot fer fora del feu. Estic molt cansat perquè he treballat moltes hores la terra i he aconseguit obtenir 5 sacs ben plens de blat i aquest cop he tingut sort perquè el meu tribut d'aquest mes eren només 4 sacs! Això vol dir que em quedaré amb 1 sac de blat per la meua família però 4 el senyor feudal, espero poder-ne tenir prou. Farà cosa d'un any el meu veí que també és vassall i té un altre senyor feudal va tenir un accident mentre cuinava i se li va cremar el terreny. Pobret quina pena em va fer, li va haver de pagar molts diners al senyor feudal per una cosa que havia fet sense voler! Com podeu veure, nosaltres, els vassalls tinc molts deures però pocs drets. Sort tinc de ser vassall i no serf, que és encara pitjor ja que semblen gairebé esclaus. Bé, espero que no se m'hagi sentit massa queixant-me... me'n torno cap al camp que tinc altres coses a fer, arreveure!

○ PARAULES I FRASES PER EMPLENAR (SOLUCIONARI PROFESSOR)

1. Privilegiat
2. Pagesos i camperols
3. Feu
4. Blat
5. Eines
6. Tribut
7. 1 sac de blat
8. Deures
9. Drets
10. Esclaus

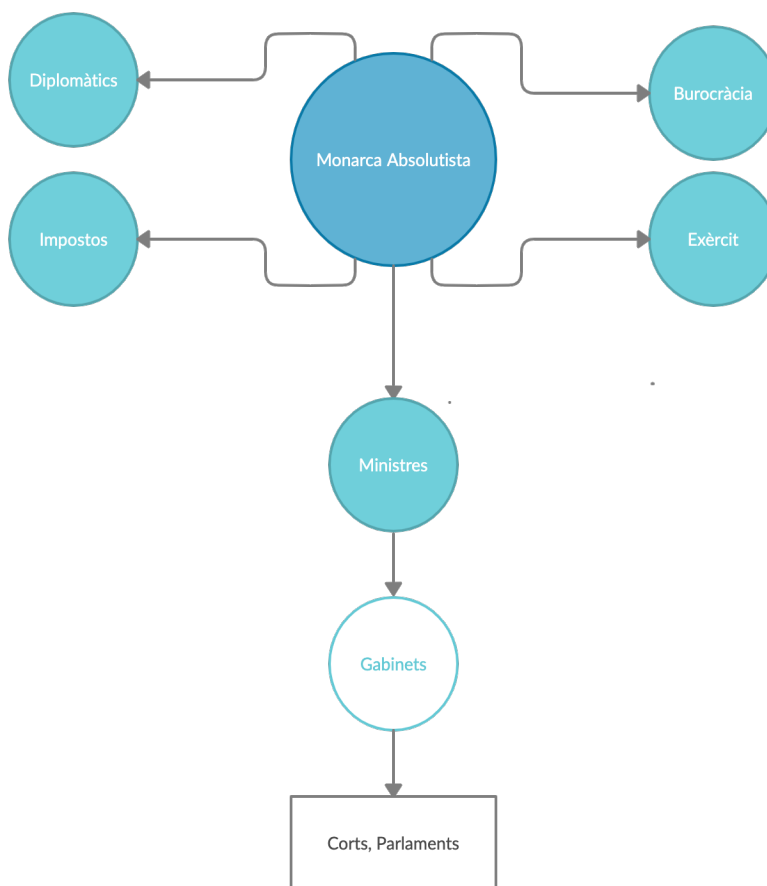
Edat Moderna (Absolutisme)

L'Absolutisme també rep el nom de l'Antic Règim, un sistema polític, social i econòmic que consistia en l'autoritat suprema, única i sense cap limitació d'un sol monarca designat per gràcia divina. Exemples històrics d'aquesta figura en són Ferran VII d'Espanya o bé Lluís XIV de França.

DESPERTEM CIUTADANS

El monarca era qui gaudia de la totalitat dels poders. Anteriorment, amb el feudalisme, el poder estava descentralitzat cap als nobles i el clergat, mentre que en aquest període històric, els monarques (principalment europeus) van acabar amb aquesta descentralització per enfortir encara més el paper del monarca en les decisions de tot tipus. Era el monarca qui dictava els caps de l'exèrcit, els quals tenien la funció d'assegurar la pau interna i defensar l'Estat en temps de guerra, els diplomàtics, que representaven el monarca a la resta d'estats, el model burocràtic amb els funcionaris estatals pertinents, la recaptació d'impostos els quals eren la principal font de finançament de l'Estat i conseqüentment del rei i en darrer lloc, era ell qui nomenava els seus ministres. Els ministres no deixaven de ser un conjunt d'assessors que vetllaven pels interessos del monarca.

En una posició menor als ministres hi havia els gabinets que assessoraven els ministres, principalment en matèria militar i finances; pujada d'impostos principalment. En darrer lloc, per simular que es tenia en compte el poble es van fer a alguns països unes corts i parlaments que únicament podien fer propostes de llei en uns temes i àmbits en concret. Generalment, els parlaments es limitaven a donar la seva opinió sobre les lleis que el rei elaborava. Cal afegir que els parlaments no eren com els coneixem a dia d'avui; únicament estaven representades les parts més benestants de la societat com ara la noblesa, els aristòcrates o bé burgesos que havien comprat títols nobiliaris. Cap franja popular estava representada de cap manera i es limitava al pagament d'impostos i obeir les lleis del rei.

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
Monarca absolutista (el nom pot ser el del mateix alumne i el curs que faci. Per exemple: Marc V (cinquè) o bé Laia VI (sisena)).	L'alumne que l'interpreti haurà d'exposar tota l'arbitrarietat del poder de l'època. Haurà de tractar l'origen d'aquest tipus de govern amb referències històriques breus i com exerceix el seu poder.	El rei és l'encarregat de fer les lleis i de governar el seu país. Estableix i recapta els impostos i seran la seva principal font de riquesa. També s'encarrega de formar i reclutar l'exèrcit, a més de nomenar els caps de l'exèrcit. El seu poder és inalienable (la paraula del rei és llei), indivisible (no hi ha separació de poders) i per gràcia divina. Ha d'aplicar les lleis divines i respectar les lleis i privilegis dels seus avantpassats.

- Monarca absolutista

Bon dia nens! Sóc en (nom escollit per l'alumne) i sóc un monarca absolutista. Suposo que recordareu el què han comentat els meus companys anteriorment sobre la descentralització del poder cap als nobles i clergues durant el feudalisme... doncs jo he decidit quedar-me'ls tots per mi. Ho he decidit això perquè sóc rei per gràcia divina i en tant que és Déu qui ha decidit que sóc rei ningú no pot compartir el poder amb mi, ja que estariem violant la voluntat del Senyor. Per tant, a l'Antic Règim no tenim separació de poders cosa que a l'Antiga Grècia sí que n'hi havia pel Consell (poder legislatiu, on es fan les lleis tot i haver de passar per la votació de l'Assemblea popular), els jutjats (poder judicial independent) i també per la Pritania a l'època de Clístenes o bé el que era president del parlament en altres èpoques (poder executiu). Aquí tots els poders són meus l'executiu, el judicial i el legislatiu; sóc jo qui governa el país sencer, qui fa les lleis de tots els àmbits que cregui convenients pel meu poble (tot i que realment només miro pels meus interessos i tenir una vida el més luxosa possible), també sóc qui escull els caps d'exèrcit i gestiono la diplomàcia, que significa tractar amb els països veïns i pactar coses que seran beneficioses per ambdós. De fet, el Parlament no té res a dir, només dona la opinió sobre el que jo dicto i a vegades fa recomanacions que ni m'escolto. A més de tot això, també m'encarrego de la burocràcia de les meves administracions per tal de mantenir un control i poder sobre el poble molt directe i així poder controlar i recaptar el que més m'interessa: els impostos! No podria ser res sense els impostos! Els necessito per poder portar totes les meves joies i vestimentes de luxe, també pel meu preciós palau, que pretenc que s'assembli el màxim al de Versalles, del meu company Lluís XIV. Els impostos també em serveixen per finançar les conquestes militars i mantenir els meus funcionaris que permeten que tot aquest sistema es mantingui. He vist a través de l'Àgora del temps que el poble se n'està començant a fartar i estan començant a organitzar-se per enderrocar-me a través de les revolucions populars liberals... quina por! Espero que no puguin fer-ho. He d'intentar allargar els meus privilegis i mantenir tot el que els meus avantpassats absolutistes han anat aconseguint!

○ PARAULES I FRASES PER EMPLENAR (SOLUCIONARI PROFESSOR)

1. Déu
2. L'executiu, el judicial i el legislatiu
3. Significa tractar amb els països veïns i pactar coses que seran beneficioses per ambdós
4. Parlament
5. Imposts
6. Versalles
7. Revolucions populars liberals
8. Privilegis

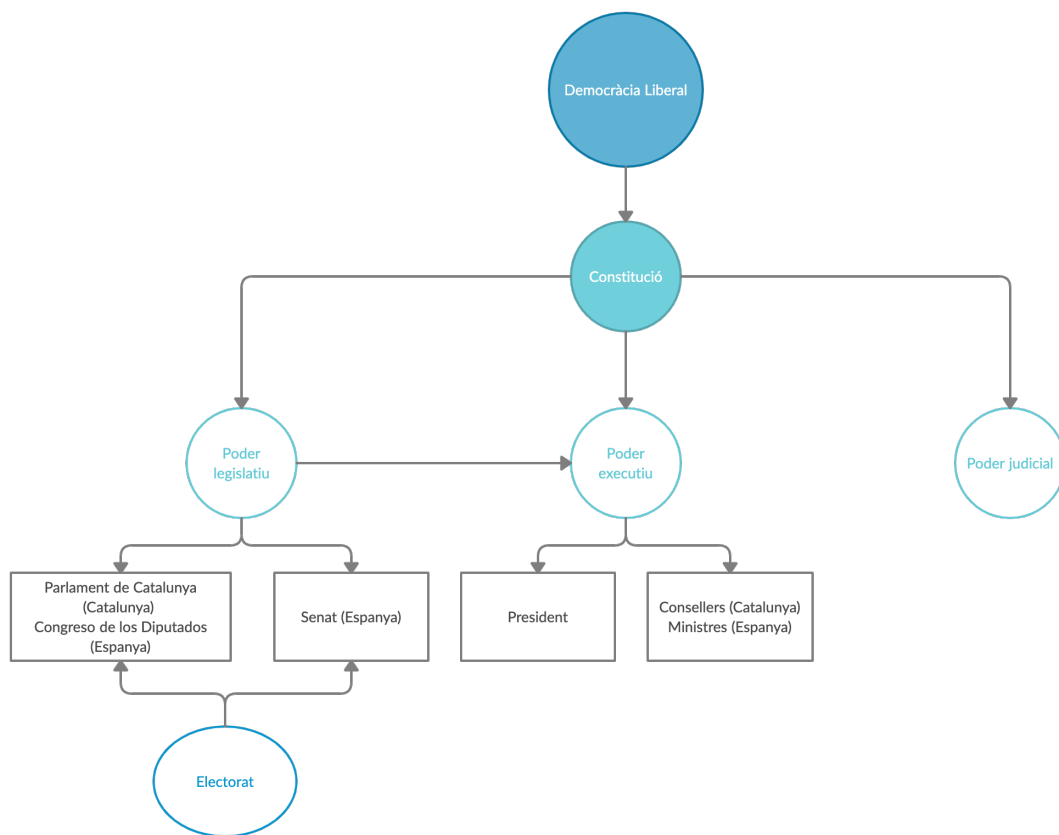
Edat Contemporània (Democràcia liberal)

El professor haurà d'explicar als alumnes de manera breu els esdeveniments històrics que enderroquen l'absolutisme per donar lloc a les democràcies que posteriorment prendran una ideologia liberal. Haurà d'explicar que el poble es va fartar de l'arbitrarietat del poder dels monarques absolutistes, cosa que va promoure una organització del poble que desembocaria en forma de revolucions que històricament reben el nom de "revolucions liberals" on naixerien moltes de les democràcies que a dia d'avui encara es mantenen. La més icònica és la Revolució Francesa (si el professor ho creu convenient pot explicar-ne una mica les motivacions, objectius i èxits). El moviment cultural i polític de la Il·lustració va establir el paradigma ideològic de l'època. El principal impuls sobre aquestes revolucions vingué de la mà de la burgesia, un grup social econòmicament benestant que volia tenir poder sobre els seus béns i riquesa. L'objectiu de la revolució era limitar els poders i establir el que es coneix com "divisió de poders". Els poders d'un govern són 3: legislatiu (les cambres que elaboren les lleis), executiu (el govern que les posa en pràctica) i el judicial (que procura el compliment de les lleis establertes a les cambres representatives). Donat que a l'absolutisme tots ells formaven part d'un sol monarca, a partir de l'establiment de les democràcies liberals s'estructurarà de manera diferent; es redacta una constitució on es prevegi la separació de poders, les lleis electorals i el poder judicial. D'aquesta manera, en el cas català i espanyol, el poder legislatiu s'ubica en les cambres representatives (Parlament de Catalunya en el cas de Catalunya i el Senat i el Congrés dels Diputats en el cas d'Espanya), les quals són votades per totes les persones majors de 18 anys i és on es redactaran totes les lleis i seran votades per totes les formacions polítiques. Per altra banda, el poder legislatiu també haurà de formar govern (on es fan coalicions de partits o es forma govern amb la força política més votada) on hi haurà el president i els seus ministres o consellers en el cas català. El govern és l'encarregat i té les competències executives de portar a terme tot allò decidit a les cambres representatives. Darrerament, hi ha el poder judicial, on hi ha una gran varietat de tribunals, depèn de les comunitats autònomes o de l'estat

DESPERTEM CIUTADANS

en general. Depèn del tipus de tribunals es jutja una cosa o una altra: hi ha el Tribunal Constitucional, els tribunals Ordinaris, els Tribunals Superiors o bé el Tribunal Suprem.

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
President	Ha d'explicar quines són les seves responsabilitats i com ha arribat fins a aquesta posició. També haurà de fer una petita introducció històrica sobre com s'ha arribat als governs representatius de les democràcies actuals. Ha de transmetre que el seu principal càrrec és ser un representant i gestor públic que ha de retre comptes als ciutadans. Seria convenient que es parlés dels partits polítics breument.	És el càrrec més alt del govern i conseqüentment del poder executiu. Ha de fer una petita introducció sobre com ha arribat a ser president (si via coalició o per majoria) a més de tractar quines funcions li pertocuen a nivell general. Haurà de diferenciar el càrrec de cap d'estat i cap de govern.
Votant	Ha d'explicar què és l'electorat i la importància de votar. És important que treballi valors com la participació política activa i directa	L'essencial és que es treballi el concepte de ciutadania a la societat actual; quina és la raó de ser per participar en les accions

DESPERTEM CIUTADANS

	<p>o bé el retiment de comptes que l'Administració Pública i les Institucions polítiques deuen als ciutadans.</p> <p>Ha d'explicar el motiu del seu vot; què representa millor els seus interessos i el programa electoral. És important que es mostri el poder del ciutadà com a actor polític interessat en allò públic.</p>	<p>polítiques que tenen una repercussió a l'esfera pública i privada i també la consciència sobre el funcionament de les institucions amb les competències corresponents per tal de saber quina àrea és la més idònia per intervenir a través dels canals establerts. Es pot parlar dels diferents tipus d'eleccions; a nivell local, autonòmic i estatal.</p>
--	--	--

- **President**

Bones nens, jo sóc el president del govern. Per tal de poder-vos explicar com he arribat fins aquí us faré un croquis sobre la meua trajectòria. Abans de res, us he de dir que des de l'absolutisme ha plogut molt... després de les revolucions es van anar establint les democràcies i han anat evolucionant a com les coneixem a dia d'avui. Com bé sabreu, a les eleccions (siguin municipals, autonòmiques o generals) es presenten molts partits polítics que busquen el màxim de vots possibles. Per tal d'arribar a les persones que voten (l'electorat), que són majors de 18 anys, ho fan a través de les campanyes electorals, on exposem com a partit què ens agradaria millorar del municipi, de la comunitat autònoma o bé de l'Estat en general. Ser el president i cap de Govern comporta que sigui membre del poder executiu, que és el que aplica les lleis elaborades a les cambres representatives (poder legislatiu) on jo també treballa i tinc escó, que significa que he reunit els vots suficients per tenir una cadira a la cambra. Us he de dir que al govern no hi sóc jo sol, tinc persones que m'ajuden que reben el nom de ministres en el cas d'Espanya i consellers en el cas de Catalunya. Cada ministeri o conselleria tenen diferents àrees com (lliure per l'alumne, amb 3 n'hi ha prou). Doncs bé, jo sóc el president del país, cosa que significa que sóc el cap de govern i no el cap d'Estat, perquè això últim és el càrrec del rei en tant que vivim en una monarquia parlamentària, que significa que hi ha un rei però té els seus poders limitats per les cambres representatives i la separació de poders. He arribat fins aquí perquè formo part d'un partit que ha arribat a tenir escons al Congrés del Diputats (en el cas d'Espanya, a Catalunya és el Parlament de Catalunya). Cada partit fa unes llistes on la persona que va primer és el candidat a presidir en cas que guanyi o pugui formar govern amb altres partits del Congrés que li donin suport. Més o menys com quan escolliu delegat. De totes maneres, no us penseu que és fàcil arribar a ser el primer de la llista! Has de portar uns quants anys de trajectòria al partit i convèncer als dirigents dels partits que ho faràs molt bé. Aleshores vénen les eleccions; allà ens presentem i quan surten els resultats es sabrà quins partits entren o no a les cambres, on es representaran els interessos de la ciutadania. No sempre poden entrar tots els partits que es presenten perquè a les eleccions hi ha lleis que ho limiten una mica. D'aquesta manera, quan ja se sap quins partits estan al Congrés i al Senat, es passa a formar govern que és votat pels diferents partits. A vegades passa que si tens majoria, que vol dir que tens més diputats que tots els altres partits sumats o més de la meitat del total, no cal que pactis amb els altres partits. Bé, per acabar us vull fer cinc cèntims de les meves funcions: represento el país quan marxo fora, sóc transparent i he donat explicacions a la ciutadania sobre allò que decidim com a govern, sóc el màxim responsable polític i controlo l'administració, és a dir, tots els papers, tràmits i instruccions per garantir que s'implementen les lleis fetes pel Congrés o Parlament.

- **PARAULES I FRASES PER EMPLENAR (SOLUCIONARI PROFESSOR)**

1. Democràcies
2. Partits polítics
3. 18 anys
4. Executiu
5. Vots suficients per tenir una cadira a la cambra
6. Catalunya
7. Lliure per l'alumne, amb 3 n'hi ha prou
8. Hi ha un rei però té els seus poders limitats per les cambres representatives i la separació de poders
9. Resultats electorals
10. Tens més diputats que tots els altres partits sumats o més de la meitat del total

DESPERTEM CIUTADANS

- **Votant**

Hola nens! Estic content perquè per fi tinc més de 18 anys i he pogut votar a les eleccions. Crec que és molt important votar perquè significa que m'interessa en la representació dels meus interessos. El que no podem fer és que com a ciutadans no votem o anem a votar però després no tinguem interès o contacte amb allò que fan des de les institucions polítiques o les administracions públiques. Mireu, hi ha diferents nivells d'eleccions i a totes s'hi pot participar si tens més de 18 anys. M'ajudeu a recordar quins nivells d'eleccions tenim? Municipal, autonòmic i general (o estatal), exacte! Com ja sabreu, hi ha diferents partits polítics i cadascun representa un punt de vista sobre com hauríem d'anar o quines coses hem de fer per millorar el país. És clar que com a votant, es vota aquells qui consideres que et representen millor a la gran majoria d'aspectes. Us he de dir que no necessàriament sempre s'ha de votar al mateix partit, perquè igual com a votant i part de l'electorat consideres que un partit és millor pel teu poble però ho faria fatal a la Generalitat... depèn del vostre criteri. Deixant de banda aquesta introducció m'agradaria dir-vos la part xula de votar però com que encara sou menors us explicaré la part xula sobre el coneixement del funcionament de les institucions polítiques i les administracions públiques, ja que són les segones cases de les persones que han votat els vostres pares, tiets, avis, etc. Els polítics tenen la obligació de representar els interessos de la ciutadania; ens han de posar per davant de tot sempre i sobretot ens han d'explicar què fan amb els nostres diners. Ep! Teniu clar que els diners amb els què treballen els polítics són nostres? Exacte! Vénen dels impostos que paguem entre tots de tot allò que ens envolta. És més, cada cop que anem a comprar l'aminadures paguem impostos, així que, vosaltres també esteu contribuint a la recaptació de diners de l'Estat i les diferents administracions, que n'hi ha moltes i de diferents nivells amb diferents competències. D'aquesta manera, no podem veure els polítics com algú que no ens fa cas o que està lluny de nosaltres perquè al cap i a la fi no deixen de ser gestors públics dels nostres diners. És per això que tenim el deure de demanar-li que ens expliqui tot allò que fa i deixa de fer a més de tenir el coneixement suficient sobre com funciona per proposar-li directament propostes de millora. En aquest projecte, Despertem Ciutadans es treballarà que sigueu capaços de presentar-li una proposta de millora sobre alguna cosa del vostre poble que creieu convenient. Us encoratjo que com a ciutadans que sou participeu en la presa de decisions i sobretot que no us quedeu al marge!

- PARAULES I FRASES PER EMPLENAR (SOLUCIONARI PROFESSOR)

1. 18 anys
2. Votar
3. Eleccions
4. Municipal, autonòmic i general (o estatal)
5. Partits polítics
6. Obligació
7. Impostos
8. Deure
9. Proposta de millora

Conceptes de Ciutadania segons les èpoques

Aquesta part de l'activitat va adreçada a la resta d'alumnes que no han tingut la possibilitat de tenir un personatge. Els personatges es recomana que s'adjudiquin per mitjà d'un sorteig però també es deixa via lliure al professor per tenir preferències en cas que hi hagi alumnes que facin extraescolars de teatre o tinguin especial interès per una etapa històrica en concret. Tenint en compte que moltes de les escoles on es provi aquest projecte tindran pots alumnes pot ser que aquesta part li pertoqui exclusivament al professor; és a dir, només participaran alumnes en cas d'haver-se quedat sense personatge. Aquesta part de l'activitat es portarà a terme una vegada hagin acabat les representacions dels diferents personatges i serà com una mena de resum del concepte de ciutadania. L'objectiu principal de la part dels personatges és assolir els coneixements i aprenentatges d'una manera més pedagògica i divertida, però caldrà que hi hagi alumnes que ajudin a que el concepte clau sobre la ciutadania i la matriu dels drets i deures quedi ben clara. Es podran fer grups en cas d'haver-hi suficients alumnes segons les èpoques i el tipus de civilització. Amb l'ajuda de la professora (recomanablement) hauran de fer una recerca sobre els trets més característics sobre la percepció i condició del ciutadà de l'època que els toqui.

DESPERTEM CIUTADANS

RESUM PER A LES CONCLUSIONS:

Aspectes destacables sobre el concepte de ciutadania i el paper del ciutadà a:

➤ **Democràcia de l'Antiga Grècia**

- La visió del ciutadà era com un membre actiu a la polis
- El ciutadà s'interessava per tots aquells temes rellevants de caràcter públic
- Concepció del ciutadà-governant gràcies a la institució de l'Assemblea
- No tothom era considerat ciutadà, les dones i els esclaus no ho eren
- Ciutadania entesa com la conquesta dels drets i l'exercici dels deures

➤ **Feudalisme de l'Edat Mitjana**

- Ciutadania entesa com una vinculació personal i no territorial; ciutadà-súbdit
- Es perd la noció de servei públic
- La ciutadania recau en la subordinació política cap al senyor feudal o el rei
- S'aboleix la idea de participació política i la concepció sobre la conquesta dels drets
- No serà fins al final d'aquesta època quan sorgeixen les ciutats amb les quals apareixen institucions pròpies de l'Edat Moderna

➤ **Absolutisme a l'Edat Moderna**

- La noció de ciutadania queda obsoleta i es queda associada a l'autogovern
- El poder es concentra amb unes poques mans i el poble no hi té accés
- El súbdit li deu total obediència al seu sobirà
- No hi ha ni igualtat ni participació política

➤ **Democràcia a l'Edat Contemporània**

- Concepció de la ciutadania dels corrents ideològics de la Il·lustració i els estats-nació
- Conjunt de drets i deures
- Poder de vot i elecció dels representants a les cambres representatives
- Coneixement sobre el funcionament institucional i administratiu i incisió directa en les decisions polítiques; capacitat de formulació de propostes
- Mecanismes de participació actius als diferents nivells administratius i polítics

A les pàgines següents teniu els textos per tal que l'alumnat els pugui omplir. Les paraules que manquen les poden incloure de diverses maneres: incorporant un llistat de paraules a escollir o bé fent recerca d'informació a internet i a través del que el professor ha explicat de cada civilització.

DESPERTEM CIUTADANS

Edat Antiga (Civilització grega)

- Clístenes: qui és i com es presenta?

Bon dia nens! Sóc en Clístenes, un polític que va ser _____(1) a l' _____(2) i sóc especialment conegut per haver introduït la _____(3) a la ciutat d'Atenes als voltants de l'any 508 a.C, de fet, em diuen "pare de la democràcia". Al llarg de la meua vida he estat membre d'una família que porta molts anys a Atenes. Abans que jo implementés la democràcia, aquí governava un home que es deia Hípies, fill de Pisístrat i era un _____(4), que significa que ell governava tota la _____(5) sense tenir en compte les decisions de ningú, només les seves. He dit ciutat-estat perquè a l'Antiga Grècia les ciutats no eren com les coneixem a dia d'avui, sinó que elles mateixes eren un país, un estat. El problema de la tirania és que els ciutadans _____(6) a res d'allò que es fa, mentre que en una _____(7) sí perquè els ciutadans poden votar. És per això que la democràcia es basa en el principi d'isonomia, que significa _____(8) de l'Antiga Grècia. Per tal de poder establir la democràcia, es va haver de fer fora del govern a Hípies gràcies a una revolta popular. Després de fer-lo fora vaig fer un seguit de reformes de varis tipus: social i institucionals. Vaig fer que el poder aristocràtic i de tirania perdés poder per donar-li el poder al _____(9). Per poder organitzar la ciutat-estat d'Atenes millor, vaig dividir-la en 10 tribus gregues (abans n'hi havia 4) i a cada tribu hi havia membres de tot el territori o Àtica: _____(10). Per acabar, vaig dividir Atenes en 150 unitats polítiques que rebien el nom de *demes* atenenques per tal que cada *deme* pogués tenir més poder sobre les decisions que li afectaven directament. Cada *deme* era com un poble o territori petit on es podia votar en nom propi i tenia els seus jutges. Això també es fa a dia d'avui; les ciutats es divideixen en districtes i barris o bé Catalunya en comarques i províncies.

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
Clístenes (instaurador de la democràcia a Atenes l'any 508 a.C.)	Serà el que farà de governant. Explica la seva idea de la democràcia es basa amb la isonomia (igualtat davant la llei)	Membre de l'aristocràcia que fou governant i rebutjava tota aquella forma de govern no democràtica.

Edat Antiga (Civilització grega)

- Atenenc Ciutadà corrent: qui és i com es presenta?

Bon dia companys! Jo sóc un ciutadà atenenc que em dic (lliure elecció de l'alumne mitjançant una recerca de noms típics de l'època) i sóc membre de l'Assemblea perquè així ho he volgut; _____(1) d'escollir si volem o no formar part de l'Assemblea i si ho fem és perquè tenim interès en allò públic. De totes maneres, per poder-ho ser hi ha uns requisits que són: ser un ciutadà lliure, és a dir no ser cap _____(2) i tenir tots els drets, he de ser atenenc, perquè formo part de l'Assemblea de la ciutat-estat d'Atenes, he de ser varó i major de 18 anys. La idea de l'Assemblea no ve de Clístenes sinó de Soló, qui va fer unes reformes a _____(3) unes dècades més enrere. A l'Assemblea d'Atenes ens encarreguem de moltes coses: som iniciadors de propostes per òrgans superiors escollits per nosaltres com el _____(4) i el més important, tot allò que es faci per la nostra ciutat-estat ha de passar per una votació a _____(5) de tots nosaltres. Això demostra que el poder real recau sobre nosaltres, el _____(6). Els membres de l'Assemblea quan comencem les nostres sessions fem pregàries pels nostres Déus perquè som una societat politeïsta, que significa que _____(7) i podem fer propostes de molts temes diferents com: les normes per la societat, declaracions de guerra a altres ciutats-estats o imperis, concedir la ciutadania atenenca als esclaus que ho demanaven, debatem els assumptes presentats pel Consell, fem efectives les decisions que hem pres com a Assemblea, ens encarreguem de comptar els vots dels diferents poblets, nombrem el líder de l'exèrcit i els millors 10 estrategs, gestionem els diners públics que venen dels _____(8) i també d'aplicar l'ostracisme a un ciutadà que no s'ha portat bé i haurà d'estar fora de la ciutat-estat durant un període de _____(9). Estic molt a gust a l'Assemblea i estic content perquè el poble tenim molt poder, però generacions futures ens han criticat perquè pot provocar una tirania popular, que significa que el _____(10).

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
Atenenc ciutadà corrent, membre actiu de la polis que s'interessa per tot allò de caràcter públic. (Poden escollir un nom típic de l'època mitjançant una breu recerca a internet o bé utilitzar el propi nom de l'alumne).	Explicarà que pot accedir a l'Assemblea Popular perquè té més de 18 anys. També pot explicar que li agradaria que els membres del Consell tinguessin en compte sobre millores per la ciutat; pel bé comú es treballa en comunitat.	L'Assemblea és el lloc per on han de passar totes les propostes de llei; on s'acceptaran o es rebutjaran. El ciutadà té la responsabilitat i poder de decidir sobre les propostes del Consell. La participació política és activa i directa. Obligacions del ciutadà: - Prerrogatives polítiques - Prerrogatives jurídiques - Prerrogatives religioses - Beneficis socials - Obligacions fiscals - Obligacions militars

Edat Antiga (Civilització grega)

- Membre del Consell dels 500: qui és i com es presenta?

Bon dia nens! Jo sóc un ciutadà atenenc que em dic (lliure elecció de l'alumne mitjançant una recerca de noms típics de l'època) i sóc membre del Consell _____(1). De fet, som 500 membres perquè Clístenes ho va augmentar a aquest nombre amb les seves reformes, ja que abans érem 400. He aconseguit ser membre del _____(2) o *Bulé* perquè em van votar els membres de _____(3) i perquè he complert amb els dos requisits principals: tenir més de 30 anys i mantenir tots els meus drets, que vol dir que he complert amb els meus drets i deures i he estat un bon ciutadà. Com us han explicat abans, ara a Atenes tenim 10 tribus dividides amb 50 membres. Cada tribu rep el nom d'un personatge important de la mitologia grega, sigui un Déu o un antic rei famós. Jo formo part de la primera tribu, la d'Erecteu, el qual va ser _____(4) i va arribar des d'Egipte. De fet, Erecteu té el seu propi temple a Atenes i encara es manté en peu al segle XXI i rep el nom _____(5). A part de les *demes*, Clístenes també va reorganitzar les tribus, com us han explicat abans. Cada tribu és com les vostres províncies, que engloben un seguit de *demes* que correspondrien a les vostres _____(6). Les tribus tenim el nostre propi sentit religiós i judicial. Tornant al Consell, vull explicar-vos que ens renovem per terços, cosa que encara passa avui dia al Tribunal Constitucional. Les nostres funcions principals eren llegir les propostes que se'ns enviaven de l'Assemblea i fer propostes de _____(7) per tal que l'Assemblea les accepti o les rebutgi. Les propostes de llei que fem les hem de passar abans per votació de tot el Consell, és a dir, per tribus i és aleshores quan les passem perquè els membres de _____(8) les puguin votar. Ser membre del Consell és una responsabilitat molt gran i m'agrada molt que la _____(9) recaigui finalment en el poble. He de dir que estic content perquè gràcies a les reformes de _____(10) tinc un sou i em puc dedicar plenament a ser representant públic, cosa que evita la corrupció de la que tant ens queixem.

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
Membre del Consell dels 500	Explicarà quines funcions tenen els membres del Consell (filosofar, recollir les propostes dels ciutadans i fer lleis sobre els assumptes corrents de la ciutat) i com ha arribat a ser-hi (mitjançant la votació dels membres de l'Assemblea Popular; tenir més de 30 anys i no haver perdut drets).	El membre del Consell prenia un paper de representant públic i gràcies a la reforma institucional de Clístenes rebia una remuneració amb diners públics per la seva tasca. Havia de tenir en compte les demandes dels atenencs i esdevenir prità durant un mes. És important que aquest alumne tracti la relació de reciprocitat entre les institucions polítiques i el ciutadà mitjà.

Edat Mitjana (Feudalisme)

- Senyor Feudal: Qi és i com es presenta?

Bon dia nois! Jo sóc el Senyor feudal d'aquest feu i aquí al costat tinc el meu vassall, qui després us explicarà el seu punt de vista. Jo he pogut ser senyor feudal perquè vinc de la noblesa, cosa que significa que tinc _____(1). Com que la _____(2) ha estat lluitant durant segles per poder mantenir aquests privilegis i el seu poder, ha pogut acumular un seguit de _____(3) que gràcies al sistema feudal hi conreen els nostres _____(4). Tenim aquests terrenys perquè el rei ens els ha concedit, ja que vivim en una societat on el rei és qui descentralitza el poder, i això vol dir que _____(5) (sempre i quan sigui en mans de la noblesa o el clergat). El clergat són els monjos, mossens i tot el personal que s'engloba dins la religió cristiana catòlica. És comú dir que qui mana més és el rei, però la realitat és que l'església té més poder que ningú perquè Déu (només un) és qui diu qui és el rei, a més de manar totes les nostres costums i limitar allò que no està bé. En altres paraules, l'església és una mena d'eina de _____(6), però jo sóc noble i hi crec molt. Cada vegada que agafo un vassall per les meves terres he de celebrar una cerimònia _____(7) en la qual em prometen que estaran al meu servei i m'agraeixen que els hagi pogut donar una terra amb què _____(8). És clar que m'hauran de pagar l'"arrendament" del terreny amb majoria de la seva collita mitjançant el que nomenem tributs feudals, és a dir _____(9). Una vegada siguin els meus vassalls, jo els podré aplicar les lleis d'usatge, que em protegeixen molt a mi i obliguen al vassall a moltes coses com ara: quedar-me tot allò del vassall si s'escapa, quedar-me tot si es mor i no té família, quedar-me la meitat si té pares, quedar-me si només té fills, quedar-me una tercera part si té dona i fills, també m'ha de pagar diners si se li cremen les meves terres per molt que ho hagi fet sense voler, m'ha de pagar les eines que fa servir per conrear, m'ha de pagar el temps que havia utilitzat el meu forn per fer pa... i moltes altres coses. Vaig a passejar-me pel meu terreny a que em donin els sacs de _____(10) que em deuen! Adéu!

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
Senyor Feudal	Haurà d'exposar el seu paper a la societat, com ha aconseguit el seu títol nobiliari, a qui governa i qui el governa. És important que faci una breu introducció de com està organitzada la societat feudal i el paper de l'església. També és important que exposi la relació de vassallatge de manera clara.	Part privilegiada de la societat. Part de l'Estament social de la noblesa. Propietari de terres. És administrador de les seves terres i s'enriqueix a base del treball dels seus vassalls i serfs. Aplica de manera descentralitzada les lleis d'usatge impulsades pel rei i és l'encarregat de fer la cerimònia d'homenatge.

Edat Mitjana (Feudalisme)

- Vassall: Qui -es i com es presenta?

Bon dia nens! Jo sóc un vassall del meu senyor feudal. Us he de confessar que estic molt cansat perquè porto treballant 10 hores només avui. És esgotador! Jo no sóc _____(1) i pertanyo a l'estament social dels _____(2). Treballo un _____(3) però la veritat trigo molt a poder conrear i collir els diferents aliments que són principalment cereals com ara el _____(4). De fet, us he de dir que si trigo tant a treballar és perquè el meu senyor feudal no li agrada gaire això de la innovació i la tecnologia i porto fent servir les mateixes eines que el meu rebesavi! Si el meu senyor feudal s'esforcés una mica en ajudar-me i donar-me _____(5) més noves trigaria menys i viuria més anys. Fa poc vam fer la cerimònia d'homenatge i li vaig haver de prometre que estaria al seu servei a nivell militar i el recolzaria políticament. Em fa molta por la guerra i estem en un context que n'hi ha moltes... tinc por que em cridi per anar-hi perquè si dic que no em pot fer fora del feu. Estic molt cansat perquè he treballat moltes hores la terra i he aconseguit obtenir 5 sacs ben plens de blat i aquest cop he tingut sort perquè el meu _____(6) o impost d'aquest mes eren només 4 sacs! Això vol dir que em quedaré amb _____(7) per la meva família però 4 el senyor feudal, espero poder-ne tenir prou. Farà cosa d'un any el meu veí que també és vassall i té un altre senyor feudal va tenir un accident mentre cuinava i se li va cremar el terreny. Pobret quina pena em va fer, li va haver de pagar molts diners al senyor feudal per una cosa que havia fet sense voler! Com podeu veure, nosaltres, els vassalls tinc molts _____(8) però pocs _____(9). Sort tinc de ser vassall i no serf, que és encara pitjor ja que semblen gairebé _____(10). Bé, espero que no se m'hagi sentit massa queixant-me... me'n torno cap al camp que tinc altres coses a fer, arreveure!

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
Vassall	Haurà d'exposar la situació personal en la que es troba i la injustícia i desigualtat en la relació de vassallatge. El vassall haurà d'explicar la disparitat entre el sentit dels drets i deures en aquest sistema polític, social i econòmic. A més, haurà de fer una breu introducció sobre l'agricultura i tecnologia de la seva època.	No és privilegiat i es troba a la base de la societat piramidal dels estaments socials. Premissa de l'"auxilium et consilium" que vol dir l'obligació o deure de prestar assistència militar i recolzament polític al senyor feudal. Una vegada havia fet aquest deure, tenia el "dret" al benefici i control d'un feu, tot i que molts cops per culpa del pagament dels tributs no podia gaudir-ne massa.

Edat Moderna (Absolutisme)

- Monarca absolutista

Bon dia nens! Sóc en (nom escollit per l'alumne) i sóc un monarca absolutista. Suposo que recordareu el què han comentat els meus companys anteriorment sobre la descentralització del poder cap als nobles i clergues durant el feudalisme... doncs jo he decidit quedar-me'ls tots per mi. Ho he decidit això perquè sóc rei per gràcia divina i en tant que és _____(1) qui ha decidit que sóc rei ningú no pot compartir el poder amb mi, ja que estaríem violant la voluntat del Senyor. Per tant, a l'Antic Règim no tenim separació de poders cosa que a l'Antiga Grècia sí que n'hi havia pel Consell (poder legislatiu, on es fan les lleis tot i haver de passar per la votació de l'Assemblea popular), els jutjats (poder judicial independent) i també per la Pritania a l'època de Clístenes o bé el que era president del parlament en altres èpoques (poder executiu). Aquí tots els poders són meus _____(2); sóc jo qui governa el país sencer, qui fa les lleis de tots els àmbits que cregui convenients pel meu poble (tot i que realment només miro pels meus interessos i tenir una vida el més luxosa possible), també sóc qui escull els caps d'exèrcit i gestiono la diplomàcia, que _____(3). De fet, el _____(4) no té res a dir, només dona la opinió sobre el que jo dicto i a vegades fa recomanacions que ni m'escolto. A més de tot això, també m'encarrego de la burocràcia de les meves administracions per tal de mantenir un control i poder sobre el poble molt directe i així poder controlar i recaptar el que més m'interessa: els _____(5)! No podria ser res sense els impostos! Els necessito per poder portar totes les meves joies i vestimentes de luxe, també pel meu preciós palau, que pretenc que s'assembli al palau de _____(6), del meu company Lluís XIV. Els impostos també em serveixen per finançar les conquestes militars i mantenir els meus funcionaris que permeten que tot aquest sistema es mantingui. He vist a través de l'Àgora del temps que el poble se n'està començant a fartar i estan començant a organitzar-se per enderrocar-me a través de les _____(7)... quina por! Espero que no puguin fer-ho. He d'intentar allargar els meus _____(8) i mantenir tot el que els meus avantpassats absolutistes han anat aconseguint!

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
Monarca absolutista (el nom pot ser el del mateix alumne i el curs que faci. Per exemple: Marc V (cinquè) o bé Laia VI (sisena)).	L'alumne que l'interpreti haurà d'exposar tota l'arbitrarietat del poder de l'època. Haurà de tractar l'origen d'aquest tipus de govern amb referències històriques breus i com exerceix el seu poder.	El rei és l'encarregat de fer les lleis i de governar el seu país. Estableix i recapta els impostos i seran la seva principal font de riquesa. També s'encarrega de formar i reclutar l'exèrcit, a més de nomenar els caps de l'exèrcit. El seu poder és inalienable (la paraula del rei és llei), indivisible (no hi ha separació de poders) i per gràcia divina. Ha d'aplicar les lleis divines i respectar les lleis i privilegis dels seus avantpassats.

Edat Contemporània (Democràcia liberal)

- President

Bones nens, jo sóc el president del govern. Per tal de poder-vos explicar com he arribat fins aquí us faré un croquis sobre la meva trajectòria. Abans de res, us he de dir que des de l'absolutisme ha plogut molt... després de les revolucions es van anar establint les _____(1) i han anat evolucionant a com les coneixem a dia d'avui. Com bé sabreu, a les eleccions (siguin municipals, autonòmiques o generals) es presenten molts _____(2) que busquen el màxim de vots possibles. Per tal d'arribar a les persones que voten (l'electorat), que són majors de _____(3), ho fan a través de les campanyes electorals, on exposem com a partit què ens agradaria millorar del municipi, de la comunitat autònoma o bé de l'Estat en general. Ser el president i cap de Govern comporta que sigui membre del poder _____(4), que és el que aplica les lleis elaborades a les cambres representatives (poder legislatiu) on jo també treballo i tinc escó, que significa que he reunit els _____(5). Us he de dir que al govern no hi sóc jo sol, tinc persones que m'ajuden que reben el nom de ministres en el cas d'Espanya i consellers en el cas de _____(6). Cada ministeri o conselleria tenen diferents àrees com (*lliure per l'alumne, amb 3 n'hi ha prou, (7)*). Doncs bé, jo sóc el president del país, cosa que significa que sóc el cap de govern i no el cap d'Estat, perquè això últim és el càrrec del rei en tant que vivim en una monarquia parlamentària, que significa que

_____(8). He arribat fins aquí perquè formo part d'un partit que ha arribat a tenir escons al Congrés del Diputats (en el cas d'Espanya, a Catalunya és el Parlament de Catalunya). Cada partit fa unes llistes on la persona que va primer és el candidat a presidir en cas que guanyi o pugui formar govern amb altres partits del Congrés que li donin suport. Més o menys com quan escolli delegat. De totes maneres, no us penseu que és fàcil arribar a ser el primer de la llista! Has de portar uns quants anys de trajectòria al partit i convèncer als dirigents dels partits que ho faràs molt bé. Aleshores vénen les eleccions; allà ens presentem i quan surten els _____(9) (que surten a la televisió cada cop) es sabrà quins partits entren o no a les cambres, on es representaran els interessos de la ciutadania. No sempre poden entrar tots els partits que es presenten perquè a les eleccions hi ha lleis que ho limiten una mica. D'aquesta manera, quan ja se sap quins partits estan al Congrés i al Senat, es passa a formar govern que és votat pels diferents partits. A vegades passa que si tens majoria, que vol dir que _____(10), no cal que pactis amb els altres partits. Bé, per acabar us vull fer cinc cèntims de les meves funcions: represento el país quan marxo fora, sóc transparent i he donat explicacions a la ciutadania sobre allò que decidim com a govern, sóc el màxim responsable polític i controlo l'administració, és a dir, tots els papers, tràmits i instruccions per garantir que s'implementen les lleis fetes pel Congrés o Parlament.

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
President	Ha d'explicar quines són les seves responsabilitats i com ha arribat fins a aquesta posició. També haurà de fer una petita introducció històrica sobre com s'ha arribat als governs representatius de les democràcies actuals. Ha de transmetre que el seu principal càrrec és ser un representant i gestor públic que ha de retre comptes als ciutadans. Seria convenient que es parlés dels partits polítics breument.	És el càrrec més alt del govern i conseqüentment del poder executiu. Ha de fer una petita introducció sobre com ha arribat a ser president (si via coalició o per majoria) a més de tractar quines funcions li pertoquen a nivell general. Haurà de diferenciar el càrrec de cap d'estat i cap de govern.

DESPERTEM CIUTADANS

Edat Contemporània (Democràcia liberal)

- Votant

Hola nens! Estic content perquè per fi tinc més de _____(1) i he pogut _____(2) a les _____(3). Crec que és molt important votar perquè significa que m'interesso en la representació dels meus interessos. El que no podem fer és que com a ciutadans no votem o anem a votar però després no tinguem interès o contacte amb allò que fan des de les institucions polítiques o les administracions públiques. Mireu, hi ha diferents nivells d'eleccions i a totes s'hi pot participar si tens més de 18 anys. M'ajudeu a recordar quins nivells d'eleccions tenim? _____(4), exacte! Com ja sabreu, hi ha diferents _____(5) i cadascun representa un punt de vista sobre com hauríem d'anar o quines coses hem de fer per millorar el país. És clar que com a votant, es vota aquells qui consideres que et representen millor a la gran majoria d'aspectes. Us he de dir que no necessàriament sempre s'ha de votar al mateix partit, perquè igual com a votant i part de l'electorat consideres que un partit és millor pel teu poble però ho faria fatal a la Generalitat... depèn del vostre criteri. Deixant de banda aquesta introducció m'agradaria dir-vos la part xula de votar però com que encara sou menors us explicaré la part xula sobre el coneixement del funcionament de les institucions polítiques i les administracions públiques, ja que són les segones cases de les persones que han votat els vostres pares, tiets, avis, etc. Els polítics tenen la _____(6) de representar els interessos de la ciutadania; ens han de posar per davant de tot sempre i sobretot ens han d'explicar què fan amb els nostres diners. Ep! Teniu clar que els diners amb els què treballen els polítics són nostres? Exacte! Vénen dels _____(7) que paguem entre tots de tot allò que ens envolta. És més, cada cop que anem a comprar lliminadures paguem impostos, així que, vosaltres també esteu contribuint a la recaptació de diners de l'Estat i les diferents administracions, que n'hi ha moltes i de diferents nivells amb diferents competències. D'aquesta manera, no podem veure els polítics com algú que no ens fa cas o que està lluny de nosaltres perquè al cap i a la fi no deixen de ser gestors públics dels nostres diners. És per això que tenim el _____(8) de demanar-li que ens expliqui tot allò que fa i deixa de fer a més de tenir el coneixement suficient sobre com funciona per proposar-li directament propostes de millora. En aquest projecte, Despertem Ciutadans es treballarà que sigueu capaços de presentar-li una _____(9) sobre alguna cosa del vostre poble que creieu convenient. Us encoratjo que com a ciutadans que sou participeu en la presa de decisions i sobretot que no us quedeu al marge!

DESPERTEM CIUTADANS

Nom del personatge	Funcions i paper del personatge	Característiques pròpies del personatge com a ciutadà
Votant	<p>Ha d'explicar què és l'electorat i la importància de votar. És important que treballi valors com la participació política activa i directa o bé el retiment de comptes que l'Administració Pública i les Institucions polítiques deuen als ciutadans.</p> <p>Ha d'explicar el motiu del seu vot; què representa millor els seus interessos i el programa electoral. És important que es mostri el poder del ciutadà com a actor polític interessat en allò públic.</p>	<p>L'essencial és que es treballi el concepte de ciutadania a la societat actual; quina és la raó de ser per participar en les accions polítiques que tenen una repercussió a l'esfera pública i privada i també la consciència sobre el funcionament de les institucions amb les competències corresponents per tal de saber quina àrea és la més idònia per intervenir a través dels canals establerts. Es pot parlar dels diferents tipus d'eleccions; a nivell local, autonòmic i estatal.</p>

DESPERTEM CIUTADANS

ACTIVITAT 3: FEM UN PLE MUNICIPAL

La simulació d'un ple municipal mitjançant el joc de rols és la cloenda del projecte "Despertem Ciutadans". L'activitat pretén sensibilitzar als alumnes sobre el funcionament de la presa de decisions a nivell municipal, despertar interès sobre els mecanismes de participació vigents i donar peu a mantenir una relació propera amb l'Administració Local. Es portarà a terme a l'Ajuntament del municipi pertinent **i es preveu que tingui una durada màxima d'entre 30 minuts i una hora** perquè no sigui feixuga pels alumnes. Els alumnes al llarg del projecte hauran desenvolupat propostes derivades dels temes municipals específics per l'alcalde durant la seva visita a l'escola, emmarcats en l'àmbit mediambiental.

El Joc de rols al Ple Municipal consistirà en grups municipals diferents (seran els grups de nens de màxim 5 que s'hauran utilitzat al llarg del projecte per aprendre la realitat del municipi amb les seves competències municipals a nivell mediambiental i les propostes de millora en marxa per part de l'Ajuntament o bé els àmbits que urgeixen una solució proposada pels alumnes) els quals hauran de presentar la seva proposta. Abans de la visita al municipi caldrà que cada grup esculli un nom propi de partit polític que s'encari a la seva proposta de millora. Hauran d'haver preparat amb el professor una exposició oral a l'aula per tal de saber expressar les idees principals de la proposta.

El següent serà desenvolupar una sessió plenària ordinària presidida per l'Alcalde on cada grup municipal exposarà la seva proposta de millora sobre l'àmbit escollit de competència municipal. Com bé l'alcalde hauria explicat anteriorment a la seva visita a l'escola les parts d'un Ple Municipal, els haurà d'explicar que la part d'exposar les propostes rep el nom de Part Resolutiva.

➤ **Part Resolutiva:**

○ Objectius

- Adquirir capacitat per desenvolupar presentacions orals
- Coneixement sobre el funcionament del Ple Municipal
- Coneixement de les limitacions de la proposta presentada pels alumnes
- Coneixement profund sobre l'estat actual de l'àmbit escollit de competència municipal mediambiental.
- Establir contacte amb l'Alcalde

○ Procediment

- Els nens hauran d'elaborar un nom que representi la proposta que han desenvolupat com a grup municipal
- Hauran d'haver assajat a l'aula l'exposició oral i davant de la resta d'alumnes
- Una vegada comenci el Ple, l'alcalde haurà de rebre als alumnes, preguntar sobre quin àmbit s'englobarà la proposta i seguidament explicar-lis la situació actual de l'Ajuntament en l'àmbit escollit
- Aleshores el portaveu del grup municipal o bé els diferents membres per torns, exposaran la seva proposta al Ple. Tots els grups ho hauran de fer
- Una vegada presentada la proposta seria convenient que l'alcalde fes una breu explicació sobre la viabilitat de la proposta (aquesta part s'haurà de fer sí o sí al final de la sessió plenària quan totes les propostes es sotmetin a votació; la guanyadora haurà de ser considerada per l'Alcalde i explicar als alumnes la viabilitat d'aquesta, els tràmits necessaris, etc. Es permet via lliure a escollir si és convenient fer-ho breument en aquest apartat o no, depèn de la durada de l'exposició oral)

Una vegada assolida la Part Resolutiva, iniciarem **la Part de Control**, la qual consisteix en sotmetre a votació les propostes elaborades. En una sessió plenària normal ambdues parts Resolutiva i de Control es fan simultàniament. Una vegada una proposta és presentada es vota i així contínuament. Es deixa la porta oberta a fer-ho d'aquesta manera o votar-les totes al final. L'alcalde haurà d'explicar els objectius d'aquesta part del Ple i exposar la necessitat que tots els grups polítics donin un

DESPERTEM CIUTADANS

punt de vista per encarar una millora pel poble; més punts de vista i propostes millor! El que sí hauran de saber és que les propostes sotmeses a votació són votades pels diferents grups municipals i per l'Alcalde en una sessió normal. També seria convenient que sabessin l'existència del vot de qualitat de l'Alcalde en cas d'empat.

En tant que cadascuna de les propostes presentades són votades tant per l'alcalde com pels diferents grups municipals, pot passar que l'alcalde no les voti totes i els alumnes que no tinguin el vot de l'Alcalde es sentin poc escoltats o que la seva proposta no és escoltada. No obstant, és una oportunitat perquè l'alcalde expliqui als alumnes que no tenen una proposta guanyadora els motius de la seva decisió i els proposi alternatives de millora per la seva proposta que s'adeqüin millor a les necessitats municipals. De totes maneres no té perquè ser així i es pot desenvolupar l'activitat amb les votacions de l'Alcalde amb normalitat. Es deixa porta oberta a que s'esculli; sigui pel nombre de grups de nens, sigui per la viabilitat de les propostes, etc.

Una vegada s'hagin presentat totes les propostes dels diferents grups i hagi sortit la proposta escollida definitiva, l'Alcalde haurà d'explicar de manera precisa els tràmits, procediments, limitacions, capacitats, pressupostos, xoc de competències, càrrecs públics involucrats i institucions públiques involucrades que es requereixen per a la implementació de la proposta. També serà precís que l'Alcalde exposi la viabilitat de la proposta guanyadora i sobretot que es comprometi a implementar la proposta o si més no, que faci una moció de compromís on es prioritzin les propostes dels infants.

➤ Part de Control

○ Objectius

- Aprendre el funcionament sobre les votacions a una sessió plenària
- Aprendre a votar allò que és més útil pel municipi i la població, evitant partidismes
- Conèixer les propostes dels companys
- Desenvolupar una el tema drets i deures amb la consideració de la proposta una vegada sotmesa a votació
- Establir un vincle amb l'Alcalde

○ Procediment

- Els alumnes hauran presentat les seves propostes i seran sotmeses a votació pels diferents grups municipals i, si s'escau, també ho votarà l'alcalde
- Es podrà votar a favor, en contra o abstenció
- Es poden donar 2 escenaris de votació diferents:
 - Que votin els grups municipals i l'alcalde després de cada presentació de les diferents propostes
 - Que votin els grups municipals i l'alcalde una vegada acabada la presentació de totes les propostes
- Seria important que l'alcalde exposés els motius del seu vot per a cadascuna de les propostes; la viabilitat de la proposta, els tràmits necessaris per tirar-la endavant, els agents implicats i tota aquella informació rellevant i bàsica per entendre la complexitat de la implementació d'una política. En funció del vot caldrà que especifiqui en:
 - Si vota a favor caldrà que s'exposi el motiu com a qualsevol altre tipus de votació
 - Si vota en contra haurà d'exposar quines propostes de millora emmarcant-se en la proposta. També seria important que fes cinc cèntims als alumnes que han formulat aquella proposta sobre el perquè no s'adequa a les necessitats municipals, al pressupost o qualsevol motiu que l'hagi inclinat a votar en contra
 - Si s'absté, s'entén que la proposta no el convenç però que no necessàriament es descartaria en altres escenaris. Per tant seria important explicar si hi ha algun projecte que s'hi assembli que estigui en marxa, alguna proposta recent que sigui similar, alternatives, en quin moment de la legislatura creuria que seria possible tirar-la endavant, si és rellevant pel poble o hauria d'anar lligada a un altre projecte, etc. D'aquesta manera, serà convenient que expliqui als alumnes el perquè no s'adequa a les necessitats municipals, al pressupost o qualsevol altre cosa
- Una vegada s'hagin presentat i votat totes les propostes, es passarà a escollit la més votada i conseqüentment la guanyadora. Caldrà que si hi ha un empat es faci el vot de qualitat per part de l'alcalde

- La proposta escollida serà analitzada per l'alcalde i haurà d'explicar als diferents grups municipals (grups d'alumnes) com s'implementaria, quin pes tindria dins els pressupostos municipals, quins actors estarien implicats, les institucions implicades, els tràmits necessaris, etc

Després d'aquestes dues parts de la sessió plenària que es desenvolupen de manera simultània, ve una tercera part, que rep el nom de **Precs i Preguntes dels Grups Municipals**. Aquesta part consisteix en què els diferents regidors o grups municipals han de fer preguntes sobre qualsevol àmbit en un marge de temps concret i l'alcalde els ha de contestar. Donada la limitació del temps dins l'activitat, caldrà que les preguntes dels grups d'alumnes es ceneixin a la proposta escollida i poden ser preguntes de qualsevol tipus, des de l'espai on es desenvoluparia, si ells serien els principals usuaris, quants anys trigarà a materialitzar-se etc.

➤ Precs i Preguntes dels Grups Municipals

○ Objectius

- Prendre contacte proper amb l'alcalde
- Interioritzar la lògica dels drets i deures
- Interioritzar el funcionament i complexitat de la implementació de les polítiques públiques
- Percebre l'alcalde com a gestor públic i com a càrrec públic amb la qui retre comptes
- Desenvolupar una major consciència ciutadana
- Mantenir un contacte directe i interès en allò que faci l'Ajuntament relatiu a la proposta escollida
- Tots els alumnes s'han de fer seva la proposta, s'ha d'evitar que només la considerin rellevant aquells alumnes que l'han proposat
- Comprendre el funcionament sobre la implementació d'una política pública i el paper que ocupa a l'agenda política municipal

○ Procediment

- Caldrà que els alumnes elaborin preguntes sobre la proposta escollida
- L'alcalde haurà de contestar les preguntes dels alumnes detalladament
- S'haurà d'exposar l'escenari de futur que s'espera amb la implementació d'aquesta política pública
- Si no és viable caldrà que l'alcalde faci una moció de compromís on es prioritzi aquesta proposta per davant

En darrer lloc, a una sessió plenària hi ha la participació de persones a títol individual o bé en representació d'entitats però en tant que aquesta activitat ha de ser breu i no hi haurà cap tipus d'entitat ni individu involucrats. Seria important que l'alcalde expliqués que mai que tinguin una proposta fora d'aquest joc de rols podrien presentar-la si són majors d'edat o bé mitjançant un adult o entitat que els representi. D'aquesta manera, han de saber l'existència d'aquest mecanisme vigent de participació i incidència a la política municipal tot i que no cap en aquesta activitat de joc de rols.